

564

Ostb

1935.

N-7-12

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₄

ASIA: _____

Oslossa olevan Lähetystön raportti n:o 1.

Miina Wuolijoki.

21/I 1935.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Oslo:ssa 21 p:nä tammi kuuta 1935.

Asia: Huomioita Saksasta.

SIHTTI
1/50 lce
24/1.35 No

35

OLASTC

5 Cy.

Matkallani Saksan läpi Hollantiin ja takaisin tapasin useita entisiä virkaveljiäni Saksassa, kuten Ranskan, Tanskan ja Hollannin lähettäjiä sekä muutamia saksalaisia ystäviäni, joista mainittakoon entinen ulkoasiainministeri Curtius, entinen Preussin ministeri Südekum ja professori Hahm. Seuraavassa esitän näiden käsityksiä Saksan oloista.

Saksa menee taloudellisesti alaspäin, vaikkakin hitaasti. Mitään suurempaa elintarvepulaa ei talven kuluessa ole pelätävissä, sillä sato oli hyvä ja Saksa on ostanut Norjasta suuret määrät valaanrasvaa (noin 300,000 tonnia), joka toistaiseksi on varastoitu, mutta joka tarpeen tullen voidaan käyttää margariinin valmistukseen. Mitään suurempaa puutetta ei tunnuz tällä hetkellä myöskään olevan tekstiilitavaroista, sillä ostokyky on alhaisten palkkojen vuoksi pieni.

Mitä Hitlerin sisäpolitiikkaan tulee, niin koettaa hän yhä enemmän ja enemmän irtautua entisistä varsinaisista kansallissosialistisista kannattajistaan. Natsien finanssiohjelman luoja Feder on erotettu toimestaan ja samoin maatalousministeri Darré, jonka elintarve- ja talonpoikaispolitiikka ei enää tyy-

JAKELUOHJE:

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

dytä yhä enemmän vaikutusvaltaa saaneita suurtilallisia. Schacht on nyt kaikkivoipa talousdiktattori ja hän koettaa päästä pois autarkiasta saadakseen Saksalle luottoa s.o. lainoja Amerikasta ja Englannista. Ikävä kyllä, että häneen ei luoteta länsimaissa, senjälkeen kun hän on clearingsopimuksillaan kaikki pettänyt.

S.A.-joukot on riisuttu aseista, koska ne yhä enemmän alkoivat vaatia natsien sosialistisen ohjelman toteuttamista. Mutta myöskin S.S.-joukot alkoivat olla epäluotettavia, minkä vuoksi niistäkin suuri osa on lakkautettu ja osa liitetty Reichswehriin. Reichswehrin arvellaan olevan nykyään 250,000 miehen vahvuisen, kun se Versaillesin sopimuksen mukaan saisi olla vain 100,000 miestä. Joku sanojistani arveli vallankaappauksen Reichswehrin taholta olevan mahdollisen, mutta toiset eivät tähän uskoneet, sillä kenraalit Blomberg, puolustusministeri, ja Fritsch, armeijan päällikkö, ovat tyytyväisiä Hitlerin viimeaikaiseen politiikkaan ja ketään muuta "poliittista kenraalia" ei ole. Päinvastoin eräs kertojistani, joka ennenkin ennustuksissaan on osannut oikeaan, arveli että on hyvin mahdollista, että Hitler luopuu vallasta vahvistettuaan vielä Saksan yhtenäisyyden (Einheitsstaat). Silloin hän olisi saavuttanut kolme suurta päämäärää, jotka hän itselleen asetti: Saksan varustautumisen ja tasa-arvoisuuden, Saarin palauttamisen ja yhtenäisyysvaltion luomisen. Kun kysyin, luuleeko hän Hitleriä näin järkeväksi, vastasi hän: Hitler on kyllästynyt sisäpoliittisiin vaikeuksiin, kun hän ei ole voinut kohottaa Saksan talouselämää. Että näin todella on asian laita, ja että suurteollisuus on nykyiseen asiaintilaan tyytymätön, todistaa m. m. se, että Länsi-Saksan teollisuuskuningas Fritz Thyssen, joka

natsien valtaanpyrkiessä oli heidän päärahoittajansa, joku aika takaperin erosi kansallissosialistisesta puolueesta ja nyt on lähtenyt maasta, vaikka hänen täytyi "passistaan" maksaa 16 miljoonaa Saksan markkaa.

Ranskan suurlähettiläältä kysyin, oliko hän se ulkovallan edustaja, joka kanssa kenraali Schleicher harjoitti maanpetoksellista toimintaa. "Niinhän Saksan hallitus julkesi väittää", sanoi hän. "Menin kohta ulkoministerin luo vaatien paperit pöytään, mutta heillä ei ollut mitään ja sanoivat vain että minua ei ollut tarkoitettu", kertoi hän.

Nyt vaatiikin armeija, että Schleicherin asia on perin pohjin tutkittava, jotta armeijan maine puhdistuisi.

Curtiukselta kysyin, saako hän olla rauhassa. Sanoi vetäytyneensä kokonaan yksityiselämään, eikä häntä ole muuten häiritetty kuin että pidetään silmällä. Entinen armeijan päällikkö Hammerstein on myöskin vetäytynyt kaikesta syrjään, mutta häntä tarkasti vartioidaan, koska hänellä yhä vielä on armeijan luottamus ja hallitus pelkää häntä.

M. W. W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Kuolijoki

25/1. 1935

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 94.

Oslossa 25 P:NÄ tammi KUUTA 1935.

VIITTAUS:N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
No 2 / 50 Sal. D. 1935.		
28/1. 35.	90	LVI.
ETELÄ	U. M.	ADIA
5	Cy	

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Mowinckelin hallituksen
kaatamisyritys.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle tänään päivätyn, otsakeasiaa koskevan raporttinsa N:o 2.

Ministeri:

Mowinckel

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Oslossa 25 p:nä tammi kuuta 1935.

Asia: Mowinckelin hallituksen
kaatamisyritys.

ULKOASIA	2	50	Sal. D.	35
28/1. 35.				
5	Cy			

Oikeiston Keskushallinto kääntyi t.k. 9 päivänä kirjelmällä pääministeri Mowinckelin puoleen ehdottaen, että porvarilliset puolueet muodostaisivat kokoomushallituksen, jolla olisi Stortingetissä enemmistö ja siten saataisiin luoduksi parlamentaarinen hallitus. Tähän Mowinckel vastasi, että hän ei katso nykyistä tilannetta sellaiseksi, että olisi mahdollisuuksia porvarillisen kokoomushallituksen muodostamiseen.

Senjälkeen talonpoikaispuolueen johtaja ent. pääministeri Hundseid lähetti kirjeen Mowinckelille ehdottaen samoin kokoomushallituksen muodostamista ja esittäen toisessa kirjeessä talonpoikaispuolueen eduskuntaryhmän pulaohjelman, jonka pohjalla uusi hallituskokoomus voitaisiin muodostaa. Näihin Mowinckel vastasi samoin kuin oikeistolle lisäten, että hallitus on valmis neuvottelemaan toimenpiteistä pulan torjumiseksi, koska hänen käsittääkseen ei ole mitään periaatteellisia eroavaisuuksia talonpoikaispuolueen ja hallituksen pulaohjelmien välillä.

Nyt uhkasi talonpoikaispuolue ottaa hallituskysymyksen esille valtaistuinpuhetta käsiteltäessä Stortingissä ja esittää

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

hallitukselle epäluottamuslauseen.

Oikeiston hääräävä johtaja Hambro alkoi tällöin koettaa sovittaa ristiriitoja porvarillisten puolueiden välillä ja teki ehdotuksen, että kaikista porvarillisista puolueista muodostettaisiin neuvosto, joka olisi jonkunlainen hallituksen kontroleeraaja. Tätä ehdotusta ei kuitenkaan hallitus hyväksynyt, joten se raukesi.

Jännityksellä odotettiin valtaistuinpuhe-keskustelua Stortingissä ja sanomalehdet kirjoittivat, että hallituspulaa ei voida välttää. Mutta talonpoikaipuolue ei taaskaan rohjennut kaataa hallitusta, vaan esitti Hundseid ponnen, jossa sangen platonisesti sanottiin: Storting odottaa, että hallitus ja ne puolueet, jotka hyväksyvät nykyisen yhteiskuntajärjestyksen toimivat siten, että voidaan muodostaa enemmistöön nojautuva hallitus. Työväenpuolue sitä vastoin esitti suoran epäluottamuslauseen. Pääministeri ilmoitti ennen äänestystä, että hallitus eroaa ainoastaan siinä tapauksessa, että Storting hyväksyy varsinaisen epäluottamuslauseen, siis työväenpuolueen ponnen.

Äänestyksessä ei tämä ponsi kuitenkaan saanut muiden kuin työväenpuolueen äänet, joten hallituspula toistaiseksi on vältetty.

M. W. W. W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Wuolijoki

28/1. 1995.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 106.

Oslossa 28 P:NÄ tammi KUUTA 1935.

VIITTAUS:N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

2 / 50 Sal. D. 35.

31/1. 35

5	Cy
---	----

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Taloudellinen tila Hollannissa.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn raporttinsa N:o 3.

Ministeri:

W. W. H. J. J.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Oslossa 28 p:nä tammi kuuta 1935.

3 / 50 sal. D. 35.

Asia: Taloudellinen tila Hollan-
nissa.

31/1, 35

2

5

C4

Vaikka Hollanti on rikas maa eikä varsinainen teollisuusmaa, on yleismaailmallinen lamakausi kipeästi koskenut Hollantiinkin. Hollannin pääasialliset tulolähteet merenkulku ja maatalous ovat kovin kärsineet lamakaudesta, eikä vuosi 1934 näytä vielä paranemisen merkkejä. Tosin on Hollannin merenkulku saanut osansa maailman merenkulun muutamien prosenttien paranemisesta, mutta punnan lasku on vaikuttanut sen, että taloudelliset tulokset eivät ole vuodesta 1933 parantuneet varsinkin kun matkustajain matkalippuja on yleisen kilpailun vuoksi täytynyt alentaa.

Merenkulku.

Tavaramäärät, jotka Hollannin satamain kautta ovat laivatut (tuonti ja vienti) ovat olleet bruttotonneissa laskettuna seuraavat:

v. 1931	42,235,000
1932	32,771,000
1933	34,561,000
1934	noin 39,000,000

Satamamaksut alennettiin useimmissa Hollannin satamissa

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

vuoden kuluessa. Niinpä luotsimaksut alennettiin 1 päivästä elokuuta 20 prosentilla.

Hallitus on avustanut merenkulkua pääasiallisesti lainojen muodossa. Alussa tämä tapahtui tavallisella korolla, mutta kun laivayhtiöt tämän kautta vain veikkaantuivat eivätkä voineet korjojaan maksaa, on nykyään harkinnan alaisena suoranainen väliaikainen avustus siksi kuin laivakulun kansainvälinen saneeraus tapahtuu. Kysymys on nykyään 7 miljoonan vuotuisesta avustuksesta.

Hollannin kauppalaivasto oli 1 p. joulukuuta 1934 916 alusta 2,450,000 rekisteritonnia oltuaan 1 p. joulukuuta 1933 939 alusta ja 2,544,000 rekisteritonnia.

Käyttämättä oli Hollannin laivastosta

1. I. 1933	36,3 %
1. I. 1934	17,1 %
1. XII. 1934	15,7 %.

Työttömyys.

Työttömyys on koko lamakauden ajan ollut Hollannissa ver-
raten suuri, eikä ainakaan viime vuoden kuluessa ollut vähen-
tymistä huomattavissa. Tilastosta esitän seuraavat luvut:

Työttömyys tuhansissa syyskuussa 1931	128,7
	1932 274,4
	1933 287,8
	1934 310,6

Työttömyysmäärärahoja on menoarvioon runsaasti otettu. Viime vuoden alkupuolella säädettiin erikoinen laki, jolla myönnettiin 60 miljoonaa guldemia työttömyysavustuksiin. Näitä rahoja on tarkoitus käyttää hyödyllisiin töihin, jolloin työn tarpeel-

lisuus on etupäässä huomioon otettava.

Pääministeri Colijn kiinnitti puheessaan tämän työmäärärahan käytöstä huomiota seuraaviin seikkoihin:

- 1) Töihin, jotka muutenkin olisi suoritettava, ei näitä varoja saa käyttää.
- 2) Työt pitää jakaa kautta maan kuitenkin huomioon ottaen ne paikat, joissa vallitsee suurin työttömyys.
- 3) Töissä pitää ottaa huomioon palkkatason aleneminen, jos sellaista tapahtuu.
- 4) Osa varoista pitää käyttää nuorison työhön ottamiseen.
- 5) Varoja voidaan käyttää paitsi yleisiin töihin myöskin uusien teollisuuksien rahoittamiseen.

Rahaston käyttöä varten on muodostettu toimikunta, johon kuuluu puheenjohtajana pääministeri ja jäseninä useita ministereitä, pankkimaailman, teollisuuden sekä ammattiliiton ja työnantajaliiton edustajia.

Devalvatio.

Otin useiden vastuunalaisessa asemassa olevien henkilöiden kanssa puheeksi Hollannin kultakannassa pysymisen ja kaikki vakuuttivat pysyttävän kullassa. Syiksi esitettiin: 1) Kun Hollanti on velkojamaa, niin velalliset, joista tärkeä on Saksa, maksaisivat velkansa huonommassa rahassa, jos Hollanti luopuisi kullasta. 2) Hollannin vienti on etupäässä maataloustuotteita pikkutiloilta, joilla on tuskin lainkaan palkkatyöväkeä, joten devalvation kautta saavutettava palkkain alennus ei ulkomaisessa kilpailussa vaikuttaisi suuriakaan. 3) Hollanti on pienestäjien maa, joita ei saa tehdä valtiolle vihamielisiksi.

Clearing.

Ulkoministeriössä kysyin, miten Saksan kanssa tehty uusi Clearingsopimus toimii. Tuskin sen paremmin kuin entinenkään, sillä Schacht on maailman epärehellisin ihminen, vastattiin. "Saksa on saattanut meidät siihen asemaan, että meidän on koettava mahdollisimman paljon lisätä tuontia Saksasta. Aiomme nyt ruveta myöskin säännöstelemään vientiä" sanoi ulkoministeri.

-

Toimenpiteistä maatalouden avustamiseksi kirjoitan eri raportin.

M. W. W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetysten raportti n:o 4.

Ministeri Kuolijoki

20/1. 1935.

Oslo Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 119.

Oslo Ssa 30 P: NÄ tammi KUUTA 1935.

VIITTAUS:N

P: NÄ KUUTA 19 P: TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Y 50 sal. D. 35.
2/2.35. Me
OASFO
5 Cy

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Maatalous ja karjanhoito

Hollannissa 1934.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle otsakeasiaa käsittelevän, tänään päivätyn raporttinsa N:o 4.

Ministeri:

W. W. O. Lijani

RAPORTTI n:o 4.

Oslossa 30 p:nä tammi kuuta 1935.

4 / 50 sal. D. 25.

Asia: Maatalous ja karjanhoito
Hollannissa 1934.2/3. 25.
5 | C4

Viime vuosien kuluessa on hallitus Hollannissa ryhtynyt monenlaisiin toimenpiteisiin myöskin maanviljelyksen ja karjanhoidon auttamiseksi pulakautena.

Alussa supistui maanviljelyksen avustaminen muutamiin alueisiin ja toimeenpantiin erikoislaeilla, kuten vehnälaki v. 1931, maito-pulalaki 1932 ja sianhoito-pulalaki v. 1932. Maanviljelys-pulalaki, joka annettiin 5. toukok. 1933, ei tarkoittanut ainoastaan jo voimassa olevien lakien yhdistämistä, vaan myös hallituksen valtuuksien laajentamista. Perustettiin maatalouspularahasto, josta maatalous sen laajimmassa merkityksessä, nimittäin kaikki maatalouteen kuuluvat haarat (peltoviljelys, puutarhaviljelys, taimitarhat, kukkaviljelys, kukkasipuliviljelys, pajuviljelys, karjanhoito ja kananhoito) saivat avustusta. Paitsi korollisia ennakkolainoja myönsi kassa myöskin suoranaisia avustuksia. Näitä avustuksia annettiin vähenneen sadon tai myös epäedullisten kauppasuhteiden johdosta. Myöskin voitiin tällaisia raajoja käyttää pula-ajan tuotteiden ostamiseen tai niiden edullisempaan myymiseen.

5. elok. 1933 annetulla lailla muutettiin maatalouspula-

JAKELUOHJE:

tavallinen. + Maa-

talousministeriölle.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

lakia sikäli, että kalastusammatti siihen kuuluvine haaroineen tehtiin osalliseksi sanotuista eduista. Vieläkin tärkeämpää oli, että pulatuotteiden maahantuonti sallittiin ainoastaan määrättyyn hintaan. Pulatuotteiden tuonti ja vienti monopolisoitiin 27. heinäkuuta 1934 annetussa laissa, maatalouden tukeminen ulotettiin vieläkin laajemmalle, joten kävi mahdolliseksi lakkauttaa vehnälaki vuodelta 1931, maitotalous-pulalaki vuodelta 1932 ja sikatalous-pulalaki vuodelta 1932.

Yleiskatsauksen maatalouden avustamisen laajuudesta Hollannissa saa suurin piirtein seuraavista maatalouspularahaston antamista numeroista (guldeneissa): (vuonna 1934)

	<u>Tulot</u>	<u>Menot</u>
1) Säästö ed. v:lta	13,570,567:41	--
2) Viljanviljelys	26,500,000:--	17,364,500:--
3) Maitotalous	74,185,000:--	79,916,600:--
4) Karjanhoito	25,315,500:--	25,315,500:--
5) Sikatalous	11,703,900:--	12,759,900:--
6) Sokerijuurikasviljelys	18,000,000:--	18,000,000:--
7) Teollisuusperunaviljelys	--	3,675,900:--
8) Pellavanviljelys	--	903,823:75
9) Hedelmä- ja vihannesviljelys	3,700,000:--	6,128,200:--
10) Kanan- ja ankanhoito	875,000:--	5,567,500:--
11) Kulutusperunaviljelys	7,000,000:--	7,000,000:--
12) Pajunviljelys	--	488,060:--
13) Kukkasipuliviljelys	450,000:--	1,227,150:--
14) Puutaimistot	27,200:--	108,600:--
15) Puutarhaviljelys Frieslannissa	--	805:--
16) Sikurinviljelys	--	68,100:--
17) Muita avustuksia	--	1,100,000:--
18) Sekalaisia muita menoja	--	750,000:--
	<u>131,327,167:41</u>	<u>180,374,683:75</u>

a. Vehnänviljelys. - Ensimmäisenä maanviljelyksen avustustoimenpiteenä säädettiin vehnälaki 1931. Samalla kuin avustettiin vehnänviljelijöitä, luultiin avustettavan maanviljelystä kokonaisuudessaan. Vehnälaissa säädettiin, että leipurien piti käyttää määräprosentti kotimaista vehnäjauhoa.

Tätä varten perustettiin vehnäkeskus, johon kotimainen vehnä oli myytävä. Samalla perusti joukko myllynomistajia yhdistyksen kotimaista vehnänkäyttöä varten. Vehnänviljelijöille maksettiin alussa Hfl. 12:50 100 kilolta. Täten supistui vehnän tuonti suuresti, minkä vuoksi tuottajille ja kauppiaille maksettiin korvausta. Vehnähintojen tukeminen vaikutti myöskin taaksepäin 1930 vuoden satoon, mikäli viljelijät eivät olleet vielä myyneet vehnänsä halvempaan hintaan. Täten tuli 1930 vuoden sadosta n. 36,000 tonnia saamaan hinnan 12:50. Vuoden 1931 sato nousi 140,000 tonniin. Vaikkakaan lailla ei ollut tarkoituksena kiihoittaa maanviljelijöitä vehnänviljelystä lisäämään, oli sillä kuitenkin se seuraus, sillä 1932 vuoden sato oli jo 360,000 tonnia. Tämän johdosta oli leseprosentti koroitettava 22 1/2:sta 25:n. Kuitenkin käytettiin tällöin vain osa vehnäsadosta leipäviljaksi. Ylijäämä oli vehnäkeskuksen myytävä maailmanmarkkinahintaan. Myllyteollisuuden oli maksettava kotimaisesta vehnästä Hfl. 16:35 100 kilolta, s.o. 12:50 + 2:50 mittatappiäta y.m. + 1:35 kuluja.

Hallitus alensi tällöin hinnan 12:- guldeniin ja määräsi samalla, että seuraavan vuoden vehnäala sai olla vain 1/3 koko viljelysalasta. Vuonna 1934 alennettiin hinta vielä 11:- guldeniin.

b. Ruis ja ohra. - Muutkin maanviljelyshaarat vaativat avustusta. Tällöin ryhdyttiin tukemaan viime vuosina syntyneitä

uutisviljelyksiä ja rukiin viljelystä soilla. Aluksi osoitettiin tähän tarkoitukseen 4 milj. guldenia, mutta summa osoittautui aivan liian pieneksi. Vasta maatalouspulalain säätämisen kautta tuli rukiin ja ohran viljelys kannattavaksi, koska tuonnin monopolivoitosta voitiin myöntää suurempia avustuksia.

Myöskin perunanviljelystä sekä puutarhanhoitoa on erilaisilla toimenpiteillä kuten suoranaissilla avustuksilla ja hintatukeilla ja tuotannon supistamisella koetettu tukea. Onpa kukkasipulin hintain kohottamiseksi määrätty osa varastojakin hävitettäväksi.

c. Pellava. - Pellavan viljelysalue oli viimeisen kymmenen vuoden kuluessa n. 13,000-14,000 ha. Enemmän kuin puolet sadosta vietiin ulos raakakuituina ja loppu jalostettiin Hollannissa. Vuosina 1930 ja 1931 laskivat hinnat Venäjän kilpailun vuoksi suuresti, jopa 50 %. Tästä johtui, että viljelysaluekin vähentyi puoleen entisestään aiheuttaen työttömyyttä. Hallitus koetti ensin tätä epäkohtaa korjata maksamalla pellanviljelyksen työpalkoista avustuksena 40-50 %. Vuonna 1932 säädettiin kuitenkin laki, jonka mukaan avustuksia myönnettiin suoraan talonpojille n. 160 guldenia hehtaaria kohti.

d. Sokerijuurikas. - Sokeriveron vastapainoksi, joka oli säädetty v. 1930, asetettiin sokerille tuontitulli 2:40 guldenia 100 kilolta. Tämä pieni avustus ei kuitenkaan ollut riittävä, vaan oli hallituksen taattava 4:50 guldenia 1000 kilosta juurikkaita, ellei sato noussut 80 % suuremmaksi 1928-30 vuosien keskimääräistä satoa.

e. Maitotalous. - Maitotaloustuotteiden hintojen suuren laskun johdosta säädettiin keuhällä 1932 maitotalous-pulalaki. Tämän tarkoituksena oli saada karjanhoito kannattavammaksi korjittamalla hintoja omassa maassa. Määrättiin vero maitorasvalle,

minä tarkoituksena oli saada hinnat pysytetyksi 1:60 kilolta. Ulosvietäessä maksetaan vero takaisin. Juustolle on sama vero kolmannes voim verosta, mutta ulosvietäessä ei veroa palauteta. Samalla määrättiin vero kulutusrasvoille ja margariinille voimsekoituspakko, joka on vaihdellut 25 ja 40 %:n välillä. Sitä paitsi margariinin viikottainen tuotanto rajoitettiin. Karjakkannan vähentämiseksi koetettiin myös lihan hinta pitää mahdollisimman korkealla, mikä saavutettiin kiintiöimisellä ja lihaverolla, joka tuli karjansa vähentäjien hyväksi.

f. Sikatalous. - Vuonna 1932 annettujen määräysten tarkoituksena oli

- 1) Sianlihan hintojen kohottaminen,
- 2) viennin turvaaminen kauppasopimuksilla,
- 3) sikakannan vähentäminen,
- 4) tuotteiden laadun parantaminen.

g. Siipikarjanhoito. - Toimenpiteistä hintojen tukemiseksi tällä alalla mainittakoon: viennin ja tuonnin monopolisoiminen, valtion takuu hinnasta, aluksi 3:45 guldenia, joka myöhemmin alennettiin 2:80 guldeniksi 100 kappaleelta, sekä tuotannon supistaminen.

- Kun vielä mainitsen, että hallitus on avustanut perunajauhoteollisuutta ja säätänyt lain maanvuokrahintojen alentamiseksi, ovatkin pääasialliset toimenpiteet maatalouden avustamiseksi tulleet mainituiksi.

W. W. Kurkijoki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA: _____

Osassa olevan lähetystä raportti a. s.

Ministeri Wuolijoki

14/3. 1935

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 373.

Oslossa 16 p:nä maalisk. KUUTA 1935.

VIITTAUS: N

P:nä KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

5 50 Sal. D. 25.
20/9. 35.
5 Cy
Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 5.: Mowinckelin hallituksen kukistuminen.

Ministeri:

M. W. Mowinckel

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Oslossa 16 p:nä maaliskuuta 1935.

5 50 Sel. B. 95.

Asia: Mowinckelin hallituksen
kukistuminen.

20/p. 35.

5 C4

Hallituksen kaatuminen ei suinkaan tullut odottamatta, sillä jo viime vaaleista alkaen, jolloin työväenpuolue sai 69 edustajaa 150:stä, on ollut selvää, että on vain ajan kysymys milloin Venstrehallitus saa epäluottamuslauseen. Että se on kestänyt näin kauan, on johtunut vain siitä, että talonpoikaispuolue ei ole uskaltanut yhtyä työväenpuolueen epäluottamuslauseeseen, koska on ollut julkinen salaisuus, että kuningas tulisi uuden hallituksen muodostamisen uskomaan työväenpuolueen johtajalle, suurkäräjän presidentille Nygaardsvoldille ja talonpoikaispuolue tulisi siten auttamaan "marxilaiset" valtaan. On syytetty Mowinckelia, että hän vallanhimosta on liimaantunut taburettiin eikä tahdo lähteä vaikka suurkäräjien enemmistö on ilmeisesti häntä vastaan, mutta hän on mielestäni ollut parlamentaarisesti vallan oikeassa sanoessaan, että hän väistyy vain epäluottamuslauseen saadessaan. Suurkäräjät eivät tätä ennen ole saaneet sellaista aikaa, koska eri puolueet ovat äänestäneet toinen toisensa epäluottamuslause-ehdotuksia vastaan.

Asiain kulku oli nyt seuraava. Työväenpuolue ja talonpoikaispuolue olivat talousarviota valiokunnassa käsiteltäessä

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

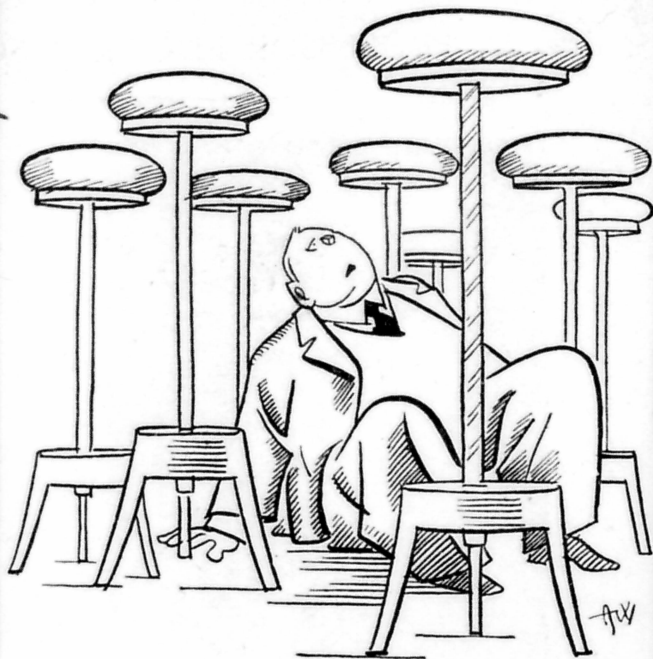
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ehdottaneet suuria lisäyksiä - useampia kymmeniä miljoonia kruunuja - budjettiin kalastajien ja maanviljelijäin auttamiseksi ja yleisten töiden toimeenpanemiseksi. Hallitus pyysi tällöin suurkäräjäin puhemiehistöä lykkäämään budjettikeskustelun alkamisen torstaista (14/3) maanantaihin (18/3), että hallitus saisi aikaa tarkastaa olivatko tällaiset lisäykset budjettiin mahdollisia. Kun puhemiehistö kuitenkin asetti keskustelun toistaihin, ymmärsi Mowinckel, että epäluottamuslauseesta oli sovittu ja päätti itse vaatia luottamuslausetta eli "dö i skjönnet", kuten vastustajat sanoivat.

Hän aloitti puheensa huomauttamalla siitä, kuinka suurkäräjäin puhemiehistö vastoin kaikkea aikaisempaa parlamentaarista tapaa oli kieltäytynyt noudattamasta hallituksen pyyntöä ja lykkäämästä finanssidebattia muutamalla päivällä, joita hallitus tarvitsi esittääkseen täydellisen katsauksen valtiotaloudelliseen tilanteeseen. Hän syytti puhemiehistön enemmistöä siitä, ettei tällä ole edes halua kuulla hallituksen tarkempaa selontekoa asioista, vaan että lykkäyskielto aiheutui suoranaisesta halusta päästä hallituksen kimppuun. Hallituksella tulee olla ehdoton valta johtaa valtion finanssipolitiikkaa; muuten se ei ole mikään hallitus ensinkään. Hallitus on tehnyt paljon myönnytyksiä voidakseen säilyttää hyvän yhteistoiminnan suurkäräjien kanssa, mutta se ei voi suostua siihen, että sen budjettiehdotukseen tehdään suuria lisäyksiä, joiden peittäminen vaatii uusia lainoja ja veroja. Sen vuoksi hän esitti suurkäräjäin hyväksyttäväksi seuraavan ponnin:

"Suurkäräjät lausuvat vastustavansa sellaisia koroituksia käsillä olevaan budjettiehdotukseen, jotka vaativat katteekseen

MILJØET

Johan Ludvig: Folk har ingen sans for dimensjoner i vaar tid. De fleste nøier sig med med aa falle mellem to stoler. De skulde se temmelig raadløse ut, hvis de falt mellem alle disse stolene her.

Av „Nationen" om 100 aar.

Lørtak, ten 16. mars 2035.

Nye toner.

Fra Ulrikken telegraferes, at en mant ve navn Mowinkel har kaamponert en ny opposisjonsmarsj faar Perken aak omekn. Ten skal innspilles til valket 1936.

AARSAKSL

AV PROFESSOR EDGAR B. SCHILDROP.

Professor Edgar B. Schieldrop.

Aarsakeloven spiller unektelig en viss rolle i det daglige liv. En mann staar op om morgenen og Merkelig forresten sliker som folk tar denne fryktelige meddelelse med ro. Ja, den smidighet og

Side 4

Sandmandsposten

NATIONEN

Abonnement
Kr 6.00 pr kvartal

Annonsepriser:

Alm. annonseplass . . .	22	øre	pt. mm
1. side	70	--	--
4. - Landbrukssiden . . .	50	--	--
2.	40	--	--
Øvrige tekstsider	35	--	--
Reservert plass, tillegg . .	5	--	--
Annonses om dødstill. ledige tjenester, kjøp og salg av husdyr og gaardsprodukter	20	--	--
3. side er helt torbeholdt redaksjonen			

Annonseavdelingen
er i Arbeidergaten 4

Administrasjonens kontor,
Arbeidergaten 4. Disponenten treffer
sikkerst 10-11, 2-3.

Intet gaatefullt —

Det er en uløselig gaate hvorledes bondebefolkningen, landbruket, skulde kunne skaffes bedre og gode økonomiske kaar, dersom

lønnsomhetskrise. Det er imidlertid slik med den personlige dyktighet at den ikke uten videre kan anskaffes som driftsmiddel, den kan ikke engang læres paa skoler.

Og de par hundre tusen bønder med samt deres familie maa i alle tilfelle og under alle forhold eksistere med den grad av personlig dyktighet som er hver enkelt beskaaret. Det er i saa maate med bønderne som med alle andre de møter paa sin vei.

— Det er naar alt kommer til alt intet mere gaatefullt over landbrukets driftsøkonomi enn over andre erhvervs.

En riktig pris for produktene i forhold til den nedlagte arbeidsinnsats er en nødvendig forutsetning for en til-

Attenposten 16. 3. 1935

Det historiske øieblikk: Statsminister Mowinckels «beskjed» til Stortinget efter voteringen igår kveld. «Da det av Regjeringen fremsatte forslag ikke er vedtatt av Stortinget, vil Regjeringen imorgen inngi sin avskjedsansøkninng til Kongen, og henvise til Stortingets førstepresident for dannelsen av den nye regjering».

Til venstre sees statsrådene Mjelde, Utheim og Sunde.

Den vordende statsminister, — siste dag på Stortingets presidentstol.

denne begrunnelse tas med.

Dette våger Bondepartiets forsvarene i disse dager å betegne som — «fullstendig passivitet» og som bevis på «negativ innstilling» overfor krisen.

Arbeiderpartiet kan gni sig i hendene. Det har fått beviser på at det lønner sig å gjenta en usannhet i det uendelige. Og så lenge har partiet agitert med at regjeringen og de borgerlige partier i netet gjør mot krisen, at Bondepartiet, Tidens Tegn og Fedrelandslaget automatisk begyner å agitere med det samme.

Det var med full rett statsministeren igår spurte om Bondepartiet idag er et borgerlig parti. Men representantene smilte — antagelig fordi de ennå ikke har fått øinene op for at spørsmålet dekker en alvorlig realitet.

Vi mener ikke at Bondepar-

ti som A.B.C. sier så like ut: det som Arbeiderpartiet har slått sig så kraftig op på i de siste årene (krisepolitikken) er ikke annet enn det samme som Fedrelandslaget slo til lyd for allerede i 1928.

Det vilde være nyttig om det gikk op for folk, hvilken realitet som lå i statsministerens spørsmål. Ikke minst at alle de som er enig i denne såkalte «nye politikk» vilde være sig bevisst — på samme måte som Flalet og N. S. — at den innebærer et avgjort brudd med det vi hittil har betegnet som borgerlig politikk. Eller som hr. Hundseid sa: det er ikke nogen millioner vi krever, det er systemskifte vi vil ha.

Det som kom til uttrykk da den borgerlige regjering blev nedvotert igår er ganske enkelt den kjensgjerning at der i Stor-

tingen det vilde være nyttig om det gikk op for folk, hvilken realitet som lå i statsministerens spørsmål. Ikke minst at alle de som er enig i denne såkalte «nye politikk» vilde være sig bevisst — på samme måte som Flalet og N. S. — at den innebærer et avgjort brudd med det vi hittil har betegnet som borgerlig politikk. Eller som hr. Hundseid sa: det er ikke nogen millioner vi krever, det er systemskifte vi vil ha.

Jeg har av og til inntrykk av når jeg hører Hundseid under debattene at han undertiden har fornemmelse av å være arvtager efter sin gamle sambygding, Koll med bilen. Og jeg har også fornemmelsen av, at når han sitter og skriver sine innlegg, har han hengende på sin vegg Welhavens ord:

«Hans våben var en bile med blodbestenket egg, når mandrap skulde gves, da klang den på hans vegg».

Jeg håber, og jeg har oppfattet ham slik, at bilen ikke nu blir hengt bort for godt, men at han også kan tenke sig regjeringsskifte for fremtiden.

Vi har den forståelse, at et forsøk på idag å få Hundseid og Mowinckel til å møtes til fredelige forhandlinger, muligens vilde være noget forhastet. Skal man møtes i håb om å nå et positivt resultat, må man møtes ubebebet, og jeg har ingen tvil om at tidsforholdene vil gjøre det tvingende nødvendig for herrerne å møtes ubebebet til drøftelser mer enn engang i de måneder som kommer.

Man skal være klar over at under så vanskelige forhold som de vi har idag, er det en ting som er særlig nødvendig i det politiske liv og hos førerne for de politiske partier, og det er

det borgerlige samfunns fremtid, sa taleren. Men det å ta op de nye ting efter hvert som de melder sig er ikke å gå over til marxismen.

Statsministeren siste taler.

Debatten blev avsluttet av statsminister Mowinckel. Til Jakob Vik, sa han, vil jeg gjerne ha sagt, at jeg tviler ikke på at han selv tror det, når han sier han er borgerlig innstillet. Det er heller ikke de enkelte medlemmer av Bondepartiet jeg har sikket til med mine uttalelser.

Omkring Hvem blir med

Statsminister Mowinckel vil i formiddag — antagelig kl. 11 — overbringe Kongen Regjeringens avskjedsansøknin, og han vil hen-vise til Arbeiderpartiets fører, Nygaardsvold, for dannelsen av den nye regjering. Nygaardsvold vil antagelig umiddelbart derefter bli opkalt til Slottet og på sitt partis vegne påta sig dannelsen av den nye regjering.

Når hans ministerliste kan fore-ligge, er det vanskelig å si noget bestemt om, men det er sagt de siste dager at krisesituasjonen skal bli kortvarig, idet Arbeiderpartiet på forhånd har drøftet regjeringsspørsmålet temmelig inngående.

Vi nevnte igår en rekke navn i forbindelse med den vordende regjering og kan idag supplere dem med nogen nye. Det vanskelige spørsmål er efter sigende fremdeles hvem der skal representere Nord-Norge i det vordende ministerium. Fra enkelte hold i partiet har det efter forlydende været hevdet at Arbeiderpartiet skulde ikke se så nøie på den geografiske fordeling og ganske enkelt sløife mannen fra Nord-Norge, hvis det av kvalitets-hensyn var nødvendig, men det går

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Ostossa olevan lähetysten raportti n:o 6.

Ministeri Vuolijoki

20/3.1935

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 384.

Oslo ssa 20 p:nä maalis KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 6. Norjan uusi hallitus.

Ministeri:

N. W. Holmboe

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Oslo:ssa 20 p:nä maalis. kuuta 1935.

6/57 Sul.D. 35.

Asia: Norian uusi hallitus.

22/35

5 04

Nygaardsvoldin hallitus nimitettiin eilen ja ottaa vastaan departementtinsa tänään kello 12. Ministerilista on seuraava:

Suurkäräjäpresidentti Johan Nygaardsvold, pää- ja yleisten töiden ministeri;

Professori Halvdan Koht, ulkoasiainministeri;

Pääjohtaja Adolf Indrebö, valtiovarainministeri;

Suurkäräjämies Alfred Madsen, kauppaministeri;

Suurkäräjämies K. Bergsvik, sosiaaliministeri;

Koulunjohtaja Nils Hjelmtveit, kirkollis- ja opetusministeri;

Suurkäräjämies Fr. Monsen, puolustusministeri;

Asianajaja Trygve Lie, oikeusministeri, ja

Maanviljelijä Hans Ystgaard, maatalousministeri.

Pääministeri Nygaardsvold on syntynyt 1879 ja on varsinaiselta ammatiltaan varastotyöläinen Hommelvikissa lähellä Trondheimiä. Hän on ollut myös Amerikassa viitisen vuotta työmiehenä. Kunnallisissa luottamustoimissa 1913-22, suurkäräjän jäsen vuodesta 1916, lagtingetin presidentti 1929-33 ja suurkäräjän (ensimmäinen) presidentti tammikuusta 1934 alkaen. Vuo-

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

den 1928 lyhytikäisessä työväenhallituksessa hän oli maatalousministeri, mutta on nyt tahtonut ottaa pääministerinviran suuritöisyyden takia vain työministerin verrattain merkityksettömät tehtävät.

Ulkoasiainministeri Koht on syntynyt 1873 ja historian professori Oslossa v:sta 1910 alkaen, ollen varmaan meikäläisissäkin piireissä tunnettu historianmies. Hän on suurkäräjain Nobelkomitean jäsen 1919 alkaen. Koht, joka on innokas landsmål-mies, on oikeistososialisti ja tunnettu erittäin tarmokkaaksi, työkykyiseksi ja kielitaitoiseksi mieheksi, ja arvelaan hänen vaikutusvaltansa hallituksessa muodostuvan suureksi muissakin kuin ulkoasiaissa.

Valtiovarainministeri Indrebö on syntynyt 1884, on ylioppilas ja alkuperäiseltä ammatiltaan maanviljelyskoulunopettaja. Jo 1909 hän kumminkin ryhtyi Oslon kunnan palvelukseen ja kohosi nopeasti huomattaviin asemiin, oli 1929-31 kaupunginvaltuuston puheenjohtaja ja 1930 alkaen pääkaupungin valaistuslaitosten pääjohtaja. Norjan Pankin johtokunnan varajäsen.

Kauppaministeri Madsen on syntynyt 1888, kirjaltaja ja sittemmin sanomalehtimies sekä hyvin huomattava puolueen johtomies, suurkäräjämies vuodesta 1922.

Sosiaaliministeri Bergsvik on syntynyt 1889, käynyt seminarin, kansakoulunopettaja ja kunnankasööri, suurkäräjämies vuodesta 1928.

Kirkollisministeri Hielmtveit on syntynyt 1892, samoin kansakoulunopettaja ja koulunjohtaja, suurkäräjämies 1925-30. Lukuisissa komiteoissa.

Puolustusministeri Monsen, syntynyt 1878, kansakoulunopettaja, viimeksi kansakouluntarkastaja Hamarissa. Sanomalehti- ja

kunnallismies, suurkäräjillä 1922 alkaen, juuri valittu odels-tingetin presidentiksi. Urheiluasiain harrastaja.

Oikeusministeri Lie on hallituksen nuorin jäsen (syntynyt 1896), juriidinen tutkinto 1919, asianajaja, Ammattijärjestön juristi, Akershusin työväenpuolueen osaston puheenjohtaja.

Maatalousministeri Ystgaard (synt. 1882) on aivan uusi nimi politiikassa. Hän on maanviljelijä Sparbussa Trondheimin lähistöllä ja kunnanvaltuuston puheenjohtaja siellä. Hänen hallitukseentulonsa, jota on kummasteltu, lienee Nygaardsvoldin ansiota. Kun hallituksen täytyy olla yhteistoiminnassa talonpoikaispuolueen kanssa, on maatalousministerin paikka varsin vaarallinen, jopa "Urias-post", kuten Dagbladet sanoo, eikä siihen ole katsottu voitavan uhrata kovin esiinpistäväää poliitikkoa.

Kuten näkyy, ei hallituksessa ole monta akateemisesti sivistynyttä, joita sekä Ruotsin että Suomen sosialistihallituksissa aina on ollut suuri enemmistö. Kuitenkin on sanottava, että siihen on kerätty puolueen parhaat voimat ja että hallitus ilmeisesti on työkykyinen. Heikko kohta on siinä, kuten porvarilliset lehdet kirjoittavat, että hallituksen vahvin mies on ulkopuolella hallituksen, s.o. Arbeiderbladetin päätoimittaja Martin Tranmæl. Hän hallitsee sekä puoluetta että ammattijärjestöä ja asema voi käydä kestäättömäksi, ellei hallitus noudata hänen ohjeitaan. Kerrotaan, että hän on Nygaardsvoldin pakottanut ottamaan mukaan kaksi työväenpuolueen vasempaan siipeen kuuluvaa "toveria", valtiovarainministeri Indrebön ja kauppaministeri Madsenin, jotka kumpikin porvarillisissa lehdisissä saavat huonon vastaanoton. Indreböstä sanotaan, että hän kai kvalifisoi itsensä sillä rahaministeriksi, että hän kau-

punginjohtajana ollessaan sotki Oslon raha-asiat ja Madsenista, jonka päätehtäviä kauppaministerinä ~~kauppaministerinä~~ on kalansiennin järjestäminen, että hän ei erota turskaa koljasta. Parhaimman arvostelun kaikissa lehdissä saa ulkoministeri professori Koht. Hän on tunnettu tiedemies, jolla on kokemusta kunnallispolitiikassa. Rouvansa on tunnettu kirjailija ja Norjan Naisliiton kunniajäsen.

Sikäli kuin hallituksen äänenkannattajan Arbeiderbladetin sangen varovaisista artikkeleista ja kommunistilehti "Arbeideren" kiukusta voi päätätä, tulee hallitus noudattamaan maltillista politiikkaa. Tämä onkin välttämätöntä, ettei peloiteltaisi 1936 vaalien valitsijoita ja ennen kaikkea sen vuoksi, että suurkäräjillä on porvarillinen enemmistö. Hallituksen tarkoituksena ilmeisesti on pysyä tämä vuosi vallassa ja tehdä suuri agitationumero vaaleja varten ensi vuoden budjettiehdotuksesta.

W. W. Huotijoki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 7

Ministeri Wuolijoki

29/4. 1935

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 558.

Oslossa 29 P:NÄ huhti KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ 19 _____

7 57 Sal. D. 35.
2/5. 35 2
5 Cy

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 7. Norjan työväenhallituksen pulaojelman.

Ministeri:

W. W. Holm

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Oslo ssa 29 p:nä huhti kuuta 1935.

Asia: Norjan työväenhallituksen
pulaohjelma.

7 / 57 Sal. D. 35.	
45.35	2
5	C4

Jännityksellä odotettu työväenhallituksen lisäbudjettiehdotus on nyt julaistu. Kuten ymmärrettävää oli, ei hallitus voinut esittää niin paljon lisämäärärahoja kuin vaaliohjelmassa oli luvattu, koska sille ei olisi saatu talonpoikaispuolueen kannatusta. Mutta lisäys on kuitenkin aika huomattava eli 30,5 miljoonaa kruunua. Tämä summa saadaan kokoon koroittamalla tulo- ja omaisuusveroa 13 miljoonalla kruunulla ja uudella vaihtoverolla (omsetningskat) 17,5 miljoonaa kr. Samalla alennetaan margariinimaksua 2 miljoonalla kruunulla ja moottorikuluneuvojen maksu, joka kannetaan painon mukaan - 3 miljoonaa - poistetaan. Varsinainen budjetinlisäys tulee olemaan 26,5 miljoonaa kruunua.

Hallitus ehdottaa nykyisen pulaverojen yksiköiden koroittamista siten, että valtioveroista saatavaa tuloa voidaan nostaa 13 miljoonalla (65:stä 78 miljoonaan kruunuun). Koroitus ehdotetaan kohdistuvaksi osakeyhtiöihin, säästöpankkeihin, kulu- ja ostoyhtymiin, molemminpuolisiin henkivakuutusyhtiöihin j.n.e. sekä yksityisiin veronmaksajiin. Koroitus ei koske arvopaperiveroa. Yksityisten veronmaksajien kohdalta tulee pula-

JAKELUOHJE:

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituk-
siin.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

veron korotus olemaan 0,6 %:sta aina 3 %:n asti verotettavasta tulosta, osakeyhtiöille ja muille verovelvollisille 2 %.

Yleinen tavaravaihtovero, joka on tarkoitettu väliaikaiseksi ja jonka tuotto käytetään pulan lieventämistarkoituksiin, ehdotetaan kohdistuvaksi varsinaiseen kauppavaihtoon. Läheimmät määräykset ovat työn alaisina finanssidepartementissa. Tämä vero ei tulisi koskemaan maanviljelijäin omien tuotteiden myyntiä, myyjän itse valmistamien tavarain kulkukauppaa eikä ravinto- ja nautintoaineiden myyntiä ravintoloissa y.m., jotka jo suorittavat erikoista anniskeluveroa siitä.

Talonpoikaispuolueen kannatus on ostettu ehdottamalla maataloudellisiin tarkoituksiin 5,970,000 kruunua. Tästä summasta käytetään 1,920,000 kruunua maitotalouden edistämiseksi (voin hinta aiotaan korottaa 3 kruunuksi kibalta), 500,000 kruunua viljan hintojen tukemiseksi ja loput uutisviljelyksen ja metsänhoidon avustamiseksi.

Hallituksen esitys tulee tällä viikolla suurkäräjillä käsiteltäväksi ja kaiken todennäköisyyden mukaan myös hyväksytyksi. Kun talonpoikaispuolue on saanut työväenpuolueen nielemään niin vastenmielisen veron kuin kauppavaihtoveron, joka huomattavasti tulee koroittamaan kaikkien kulutustavarain hintoja, ja kun maataloustuotteiden hinnat kohotetaan teollisuustavarain hintaindeksin tasolle niin "tarvitseekos parempaa trahtamenttia". Näyttää kaikesta päättäen siltä kuin työväenpuolueen ja talonpoikain avioliitto tulisi Norjassa yhtä pysyväiseksi kuin Ruotsissa ja Tanskassa. "Gack Du och gör sammaledes".

W. Ruojoki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslona oluan lähetyksen raportti n:o 8.

N. a. Asainhoitaja Wanne

18/2 1935

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 832.

Oslo SSA 18 P:NÄ heinä KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

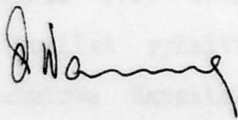
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 8 / 57 Pal. S. 19 35		
20/2 35	99	1935
ASIA	LOKAS	ASIA
S	LY	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 8. Eroako Norja Kansainliitosta?

V. a. Asiainhoitaja:

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Oslo ssa 18 p:nä heinä kuuta 1935.

Asia: Eroaako Norjan Kansain-
liitosta?

MINISTERIÖ	
8 / 57	Sal. 8. 1935.
20/2. 35.	LL
S	CX

Kuluvan heinäkuun 14 päivänä Arendalissa pidetyssä työväen puolueen juhlassa Norjan ulkoasiainministeri Koht lausui, että poliittinen tilanne on kehittymässä siihen suuntaan, että Norjan kuuluminen Kansainliittoon voi muodostua vaaraksi maalle. Tämän lausuman johdosta on ulkoasiainministeri luonnollisestikin joutunut haastattelun kohteeksi ja huomauttanut tällöin m. m. että itse Kansainliiton aatteellinen perusta on jo kärsinyt perin pahoja kolauksia; Japani ja Saksa ovat eronneet, Italia nähtävästi seuraa esimerkkiä, ja suurvallat ryhmittäytyvät keskenään kiinnittämättä enää mitään huomiota Kansainliittoon. On vaarallista olla kiinnisidottuna yhteen riitapuoleen poliittisen konfliktin aikana. Nykyisten säännösten mukaan ei Norjalla ehkä ole nimenomaista velvollisuutta ottaa osaa sotilaallisiin sanktioihin, mutta sen sijaan kyllä taloudellisiin ja muunlaatuisiin, ehkä hyvinkin pitkälle meneviin. Tilanne on nykyään muodostunut vallan toisenlaiseksi kuin aikaisemmin. Herra Koht sanoi kyllä, etteivät eroaikkeet ole juuri aktuelleja, mutta että nykytilanne vaatii erittäin tarkkaavaisesti seuraamaan erinäisiä Kansainliiton toimintaan liittyviä kysymyksiä, varsin-

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

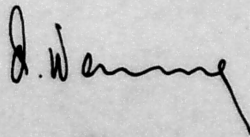
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kin sanktioita koskevia. Saksan ilmoitettua eroamisestaan asetettiin, kuten tunnettua, valiokunta pohtimaan sanktioiden tehostamista. Ulkoministeri Kohtin mielestä olisi päin vastoin parempi, jos sanktiovelvollisuuksia lievennettäisiin ja Kansainliiton merkitys näin yhä selvemmin rajoittuisi moraaliselle alalle jolla se tähänkin asti pääasiallisesti on ollut. Aseistariisumispuuha on ainoa laji poliittista toimintaa, joka Kansainliitolle nykyään sopii, mutta sehän on nykyään vallan mahdotonta.

Tällaista kerrotaan tšekäläisessä lehdistössä. Huhu on kyllä vähän yllättävä, kun ottaa huomioon, että työväenpuolueen kannanotto Kansainliittoon nähden, joka aikaisemmin oli kielteinen, kuluneena keväänä puolueen saatua hallitusohjat muuttui positiiviseksi, siten että puolue ei enää vastustanut Kansainliiton jäsenyydestä koituvia menoja budjetissa. Toisaalta taas voi käsittää, että nyt, kun suurpoliittinen taivas on täynnään myrskyn merkkejä, Kansainliittokin voi olla joutumassa erittäin pahaan välikäteen monessakin kysymyksessä ja pikkuvaltioidelle voi olla edullisinta hyvissä ajoin ruveta vetämään näppejään pois siitä. Kun ottaa huomioon norjalaisten itsenäisen ja yleensä kaikkea kansainvälistä puuhaamista jossain määrin vieroivan luonteen ja sen, ettei maalle sen kuulumisesta Kansainliittoon todellakaan ole mitään erikoisen kouraantuntuvaan hyötyä ollut, ymmärtää myös, että eroaikkeilla voi olla jotakin pohjaa.

V. a. Asiainhoitaja:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: CY

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 9.

Ministeri Wacolinjoki

2/9 1935

ULKOASIAINMINISTERIÖ

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

9 / 57 Salt, 35.

KIRJELMÄ n:o 1041.

79. 35. 2

Oslo SSA 2 P:NÄ syys KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

5 Cy

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 9. Norja ja Abessinian selkkaus.

Ministeri:

M. Wuolijoki

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Oslo ssa 2 p:nä syyskuuta 1935.

Asia: Noria ja Abessinian
selkkaus.

9 / 57 p. al. 35.		
5/9 - 35	2	35
	CASTO	ASIA
5	04	

Norjan virallinen kantahan on ulkoministeri Kohtin haastattelujen ja radiopuheiden kautta kaikille tunnettu. Mielenkiintoista on miten Norjan yleinen mielipide suhtautuu asiaan. Nykyään on tietysti kaikissa piireissä ensimmäisenä puheenaiheena Norjan kanta uhkaavaan sodanvaaraan nähden.

Teollisuus- ja laivanvarustajapiireissä ilmeisesti nähtäisiin mielihyvällä, että sota Italian ja Abessinian välillä puhkeisi. Norja säilyttämällä neutraliteettinsa voisi hyvin ansaita. Jos Suezin kanava suljettaisiin olisi laivaliikkeen kierrettävä Afrika, jolloin rahat nousisivat ja Norjan käyttämätön laivasto saisi työtä. Viime viikolla alkoivatkin laivosakkeet pörssissä huimaavasti nousta, vaikka ne lopulla viikkoa, kun sodanvaara ei näyttänyt niin uhkaavalta, taas jonkunverran laskivat.

Ollessani eräessä seurassa, jossa oli läsnä useita teollisuuden ja laivaliikkeen edustajia, nämä lausuiivat pelkonsa siitä, että Norjan edustajat Kansainliiton kokouksessa taas esiintyvät "suurisuisina" turmellen Norjan kaupan Italian kanssa. Varsinkin suurkäräjain presidenttiä Hambroa he pelkäsivät,

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sillä "hänen hyvä puhelahjansa ja esiintymishalunsa viettelevät hänet aina sanomaan enemmän kuin on tarpeellista".

Työväenpuolueen lehdet taas vaativat Norjan selvää esiintymistä Kansainliiton peruskirjan mukaisesti.

M. W. Martijoki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₄

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön rap. n:o 10.

Ministeri Vuolijoki.

28/9 1935.

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1151.

Oslo Ssa 23 P:nä syyskuuta 19 35.

VIITTAUS: N

P:nä KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

10 51 re 35
25/9-35
5 04
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 10. Taloudellinen katsaus.

Ministeri: *W. W. W. W. W.*

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

Oslossa 23 p:nä syyskuuta 1935.

10 51 35
25/9.35.

Asia: Taloudellinen katsaus.

5 Cy

Taloudellinen kehitys Norjassa vuoden 1935 aikana on ollut verrattain suotuisaa.

Teollisuus on työskennellyt paremmin kuin edellisinä vuosina. Jos 1933 vuoden indeksi merkitään 100:lla oli se vastaavana kuukautena (kesäkuussa) v. 1934 111 ja v. 1935 117.

Työttömyys on myöskin ollut pienempi kuin edellisinä vuosina, vaikkakaan ei niin paljon kuin olisi otaksunut: kesäkuussa 1934 oli rekisteröityjä työttömiä 26,563 ja v. 1935 26,228.

Mitä yksityisiin teollisuudenhaaroihin tulee, on selluloosateollisuus ollut heikommassa asemassa kuin muissa, varsinkin maapurimaissa. Raaka-aine on ollut kalliimpaa ja työpalkat huomattavasti korkeammat kuin esimerkiksi Suomessa. Paperiteollisuus on työskennellyt vähän edullisemmissä oloissa, sillä vientikin on päinvastoin vähän lisääntynyt eikä vähentynyt kuten selluloosateollisuudessa. Nyt kuitenkin paperiteollisuudellakin on vaikeuksia, sillä suuri lakko, joka käsittää 11,000 työlläistä, on alkanassa.

Norjassa seurataan suurella "pelolla ja vapistuksella",

JAKELUOHJE:

tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

saadaanko sopimus aikaan selluloosateollisuuden supistamisesta ja pelätään, että Suomi ei ole halukas tällaiseen sopimukseen menemään.

Varsinaisen kemiallisen teollisuuden vienti on jonkun verran laskenut. Lannoitusaineita vietiin vain 18 miljoonan kruunun arvosta, mutta edellisenä vuonna 25 miljoonen kruunun. Tästä johtuu, että vienti tammi-kesäk. 1935 oli vähän pienempi kuin edellisenä vuonna (277 milj. 283 vastaan). Sitävastoin kalojen, säilykkeiden, öljyn, malmien ja nahkojen vienti jonkun verran nousi.

Maanviljelyksellä on ollut verrattain hyvä vuosi Etelä-Norjassa. Tosin kuivuus vaivasi, mutta sato saatiin erinomaisen hyvänä korjuun. Pohjois-Norjassa on sitävastoin sade turmellut sadon.

Laivakululle on vuosi ollut verrattain edullinen. Levossa olevien laivojen tonnisto on pienentynyt 567,000 tonnista 325,000 tonniin.

Valaanpyynti on ollut tuottavaa. Paitsi että rasvan saanti on noussut 59,343 astialla edelliseen vuoteen verraten, ovat hinnat nousseet suuresti, jopa osaksi kaksinkertaisiksi.

Rahallinen asema on kehittynyt suotuisaan suuntaan. Ulkomaista valuuttaa on tullut runsaasti maahan, niin että Norjan Pankin ja yksityispankkien valuuttareservi oli 100 miljoonaa kruunua suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Tämä on johtunut suotuisasta kauppabilanssista, lisääntyneestä laivakulusta ja matkailuliikenteestä. Pelko pääomanpaosta y.m. rahallisista vaikeuksista, joita ennustettiin työväenpuolueen valtaatulon johdosta, eivät ole toteutuneet. Norjan Pankin on sen vuoksi ollut helppo pitää kruunu kiinteässä suhteessa puntaan yhdenmukaisesti muiden puntablokin maiden kanssa.

Ainoa heikko kohta Norjan taloudellisessa elämässä on nykyään kuntien huonot raha-asiat. Hallitukseen ei ole vielä löytänyt tehokasta keinoa niiden auttamiseksi.

W. W. Huotijoki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: CY

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 11

Ministeri Wuolijoki

27/9 1955

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1182.

Oslo SSA 27 P:NÄ syys KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

11/51 Pal. 35.

20/9-35

5	04	
---	----	--

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 11. Norjan puunjalostusteollisuuslakko.

Ministeri:

W. W. Huolijoki

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Oslo ssa 27 p:nä syyskuuta 1935.

11/57 Sal. D. JS.

30/9-35

Asia: Norjan puunjalostusteollisuuslakko.

5 Cy

Norjassa on viime päivinä esiintynyt tavallista huomattavampi lakkoliike puunjalostusteollisuuden alalla. Työläiset ovat vaatineet 10 %:n palkankorotusta kautta linjan, viitaten maassa työväenhallituksen aktiivisen pulapolitiikan johdosta esiintyneeseen yleiseen hintojennouluun. Työnantajataholla sen sijaan pyritään alentamaan palkkoja 5 %:lla ja viitataan puunjalostustuotteiden alhaisiin hintoihin maailmanmarkkinoilla, väittäen, että palkkoja alentamatta ei Norjan puunjalostusteollisuutta nykyään saada kannattamaan.

Lakon, joka koskisi n. 12,000 työläistä, oli tarkoitus alkaa tämän kuun 26 päivänä. Lakien mukaiset välitystoimet on pantu alulle, eikä ole mahdotonta, että ne lopulta vievätkin tulokseen. Työväenpuolueen ja hallituksen pää-äänenkannattajan "Arbeiderbladetin" pääkirjoituksessa 24. syysk. varsin sovinnolliseen sävyyn huomautettiin, että sovintoon olisi kaikin mokomin päästävä, että lakko voitaisiin lykätä ja jatketuilla neuvotteluilla päästä kompromissiin. Työnantajataholla ollaan luonnollisesti samalla kannalla.

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

- Tavallinen.
- Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
- Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
- Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Enemmän huomiota on herättänyt samassa "Arbeiderbladetin" numerossa ollut herra Ole Colbjörnsenin asiaa koskeva, tosin yksityisluontoiseksi leimattu ehdotus. Herra Colbjörnsen on työväenpuolueen huomattavimpia yhteiskuntateoreetikoita, ollut pitempiä aikoja sekä Amerikassa että Neuvostoliitossa. Hän ehdottaa nyt, että hallitus asettaisi komitean tutkimaan puunjalostusteollisuuden palkka- ja muita oloja kokonaisuudessaan ja samalla - jotta tämä tärkeä teollisuudenhaara ei lakkaisi toiminnasta hetkeksikään - Norjan perustuslain 17 §:n nojalla määräisi puunjalostusteollisuuden jatkamaan toimintaansa. Mainittu pykälä oikeuttaa kuninkaan antamaan ja kumoamaan kauppaa, tulleja, elinkeinoja ja poliisitoimintaa koskevia määräyksiä, jotka ovat voimassa väliaikaisesti seuraaviin suurkäräjiin (tässä tapauksessa ensi tammikuuhun), edellyttäen, etteivät ne sodi perustuslakia eikä suurkäräjien laatimia lakeja vastaan. - Ellei teollisuuslaitosten johto taipuisi pitämään tehtaita käynnissä, olisi se siihen pakotettava ja laitokset ehkä alistettava yhteiskunnalliseen johtoon.

Tämä ehdotus on luonnollisesti herättänyt ankaraa vastustusta porvarillisessa lehdistössä, joka huomauttaa, että ehdotus tietäisi selvää hallituksen taloudellista diktatuuria, ja ettei ehdotuksesta ensinkään käy selväksi, millä perusteilla tämä puunjalostusteollisuuden pakollinen toiminta tapahtuisi. Jos se tapahtuisi työnantajille mieluisien palkkatariffien mukaan, käyvät koneet kyllä ilman pakkoakin, mutta hallituksen toimenpide suuntautuisi tällöin työläisiä vastaan. Jos taas on tarkoitus noudattaa työläisten haluamaa tariffia, nousee kysymys, kuka lopulta saa maksaa viulut, kun tärkeä teollisuudenhaara pakotetaan toimimaan tappiota tuottavasti. Joutuuko tappio pankkien

korvattavaksi, vai kenen? Colbjörnsenin ehdotus ei anna tähän mitään vastausta.

+

Eilen 26 päivänä, jolloin lakon piti alkaa ryhtyi välitysmies hallituksen pyynnöstä vielä kerran koettamaan saada sovintoa aikaan. Lakon alkamispäivä päätettiin lykätä ensi kuun 9 päivään, johon mennessä välitysmies lupasi tehdä uuden sovitteleehtdotuksen, mutta on se viimeinen, joten se on joko hyväksyttävä tai hylättävä.

W. Huotijoki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA:

Oslona olevan lähetysten raportti n:o 12.

Ministeri Wuolijoki

24/12 1935.

13 52 Sal. D. 35.
27/12-35
S C Y

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1576.

Oslo SSA 24 P:NÄ joulukuuta 1935.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 12. Norjan sisäpolitiikkaa.

Ministeri: *M. Vuolijoki*

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Oslo:ssa 24 p:nä joulukuuta 1935.

Asia: Norjan sisäpolitiikkaa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
12 / 53 Tel. D. 1935.		
27/12-35		
5	CY	

Nyt kun Nygaardsvoldin työvänehallitus on hellinnut 9 kuukautta, lienee syytä luoda katsaus sen toimintaan ja Norjan sisäpoliittiseen tilanteeseen yleensä.

Kaikki, oikeistoa myöten, ovat hämmästyksissään siitä rauhallisesta tavasta, jolla hallitus on tehtävänsä suorittanut. Ja onkin sanottava, että Norjan työväenpuolue on paljon muuttunut hallituskautenaan. Ei ole enää näkynyt sitä demagoogista sävyä sanomalehdissä, joka ennen oli vallalla, päinvastoin: hallituksen kaikki toimenpiteet ovat saaneet ymmärtämystä osakseen. Kuningashuoneen määrärahat on myönnetty, samoin kansainliiton avustus ja Nygaardsvold on hovipäivällisillä pitänyt yhtä kauniita puheita ja esittänyt eläköönhuodon kuninkaalle kuin mikä porvarillinen pääministeri tahansa.

Pääasia mistä vastustajat hyökkäävät hallituksen kimppuun on että se ei ole kyennyt - lupauksensa mukaan "hele folket i arbeide" - poistamaan työttömyyttä. Tässäkin suhteessa on epäilemättä parantumista tapahtunut, mutta on se ilmeisesti luettava enemmän parantuneiden yleismaailmallisten konjunktuurien kuin hallituksen ensioksi. Työväenpuolue taas selittää, että

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

hyväksytyin porvarillisen budjetin puitteissa ei ole ollut mahdollista paljoakaan saada aikaan.

Saadakseen elvytetyksi teollisuutta on hallitus päättänyt perustaa teollisuuspankin. Valtio antaisi peruspääoman ja vararahaston ja takaisi kaikki pankin ottamat lainat. Pankin johtokunnan muodostaisivat 3 hallituksen valitsemaa jäsentä ja suurkäräjät valitsisivat kontrollikomitean, jossa samoin olisi 3 jäsentä.

Kysyin eilen Teollisuusliiton johtajalta Lorentz Vogtilta, mitä teollisuusliitto tulee esittämään lausunnossaan, jota hallitus on pyytänyt. Teollisuusliitto tulee hanketta puoltamaan, vaikkakin sillä on muutamia huomautuksia sääntöehdotuksen suhteen. On ollut anteeksiantamatonta, ettei yksityiseltä taholta jo aikoja sitten ole tällaista pankkia perustettu, lausui Vogt.

Yleisenä puheenaiheena poliittisissa piireissä on nykyään, saako työväenpuolue ensi vuoden vaaleissa enemmistön Suurkäräjillä, kun puuttuu vain 6 ääntä. Porvarilliset piirit tuntuvat olevan tästä kovin huolissaan. Olen lausunut käsityksenäni etten usko työväenpuolueen saavan enemmistöä, sillä se on pakotettu budjettiesitykseensä ensi tammikuussa ottamaan niin suuria määrärahoja työttömyyden torjumiseen y.m., että niillä kyllä voidaan valitsijat peloittaa äänestämästä työväenpuoluetta.

M. W. Huotijoki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Miirte Wulijoki

21/I 1935.

OSLO.SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Oslo:ssa 21 p:nä tammi kuuta 1935.

Asia: Huomioita Saksasta.

SIANIN

1/50 ae.

35

24/1.35 No

OLASTC

5 Cy.

Matkallani Saksan läpi Hollantiin ja takaisin tapasin useita entisiä virkaveljiäni Saksassa, kuten Ranskan, Tanskan ja Hollannin lähettiläät sekä muutamia saksalaisia ystäviäni, joista mainittakoon entinen ulkoasiainministeri Curtius, entinen Preussin ministeri Südekum ja professori Hahm. Seuraavassa esitän näiden käsityksiä Saksan oloista.

Saksa menee taloudellisesti alaspäin, vaikkakin hitaasti. Mitään suurempaa elintarvepulaa ei talven kuluessa ole pelätävissä, sillä sato oli hyvä ja Saksa on ostanut Norjasta suuret määrät valaanrasvaa (noin 300,000 tonnia), joka toistaiseksi on varastoitu, mutta joka tarpeen tullen voidaan käyttää margariinin valmistukseen. Mitään suurempaa puutetta ei tunnuk tällä hetkellä myöskään olevan tekstiilitavaroista, sillä ostokyky on alhaisten palkkojen vuoksi pieni.

Mitä Hitlerin sisäpolitiikkaan tulee, niin koettaa hän yhä enemmän ja enemmän irtautua entisistä varsinaisista kansallissosialistisista kannattajistaan. Natsien finanssiohjelman luoja Feder on erotettu toimestaan ja samoin maatalousministeri Darré, jonka elintarve- ja talonpoikaisspolitiikka ei enää tyy-

JAKELUOHJE:

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituk-
siin.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

dytä yhä enemmän vaikutusvaltaa saaneita suurtilallisia. Schacht on nyt kaikkivoipa talousdiktaattori ja hän koettaa päästä pois autarkiasta saadakseen Saksalle luottoa s.o. lainoja Amerikasta ja Englannista. Ikävä kyllä, että häneen ei luoteta länsimaissa, senjälkeen kun hän on clearingsopimuksillaan kaikki pettänyt.

S.A.-joukot on riisuttu aseista, koska ne yhä enemmän alkoivat vaatia natsien sosialistisen ohjelman toteuttamista. Mutta myöskin S.S.-joukot alkoivat olla epäluotettavia, minkä vuoksi niistäkin suuri osa on lakkautettu ja osa liitetty Reichswehriin. Reichswehrin arvellaan olevan nykyään 250,000 miehen vahvuisen, kun se Versaillesin sopimuksen mukaan saisi olla vain 100,000 miestä. Joku sanojistani arveli vallankaappauksen Reichswehrin taholta olevan mahdollisen, mutta toiset eivät tähän uskoneet, sillä kenraalit Blomberg, puolustusministeri, ja Fritsch, armeijan päällikkö, ovat tyytyväisiä Hitlerin viimeaikaiseen politiikkaan ja ketään muuta "poliittista kenraalia" ei ole. Päinvastoin eräs kertojistani, joka ennenkin ennustuksissaan on osannut oikeaan, arveli että on hyvin mahdollista, että Hitler luopuu vallasta vahvistettuaan vielä Saksan yhtenäisyyden (Einheitsstaat). Silloin hän olisi saavuttanut kolme suurta päämäärää, jotka hän itselleen asetti: Saksan varustautumisen ja tasa-arvoisuuden, Saarín palauttamisen ja yhtenäisyysvaltion luomisen. Kun kysyin, luuleeko hän Hitleriä näin järkeväksi, vastasi hän: Hitler on kyllästynyt sisäpoliittisiin vaikeuksiin, kun hän ei ole voinut kohottaa Saksan talouselämää. Että näin todella on asian laita, ja että suurteollisuus on nykyiseen asiaintilaan tyytymätön, todistaa m. m. se, että Länsi-Saksan teollisuuskuningas Fritz Thyssen, joka

natsien valtaanpyrkiessä oli heidän päärahoittajansa, joku aika takaperin erosi kansallissosialistisesta puolueesta ja nyt on lähtenyt maasta, vaikka hänen täytyi "passistaan" maksaa 16 miljoonaa Saksan markkaa.

Ranskan suurlähettiläältä kysyin, oliko hän se ulkovallan edustaja, joka kanssa kenraali Schleicher harjoitti maanpetoksella toimintaa. "Niinhän Saksan hallitus julkesi väittää", sanoi hän. "Menin kohta ulkoministerin luo vaatien paperit pöytään, mutta heillä ei ollut mitään ja sanoivat vain että minua ei ollut tarkoitettu", kertoi hän.

Nyt vaatiikin armeija, että Schleicherin asia on perin pohjin tutkittava, jotta armeijan maine puhdistuisi.

Curtiukselta kysyin, saako hän olla rauhassa. Sanoi vetäytyneensä kokonaan yksityiselämäänsä, eikä häntä ole muuten häiritetty kuin että pidetään silmällä. Entinen armeijan päällikkö Hammerstein on myöskin vetäytynyt kaikesta syrjään, mutta häntä tarkasti vartioidaan, koska hänellä yhä vielä on armeijan luottamus ja hallitus pelkää häntä.

W. Tuolijoki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Kuolijoki

25/1. 1935

OSLO Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 94.

OSLOSSA 25 P:NA tammi KUUTA 1935.

VIITTAUS:N

P:NA KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 2 / 50 Sal. D. 1935.		
28/1. 35.	90	LTC.
5	Cy	

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Mowinckelin hallituksen
kaatamisyritys.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle tänään päivätyn, otsakeasiaa koskevan raporttinsa N:o 2.

Ministeri:

Mowinckel

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Oslossa 25 p:nä tammi kuuta 1935.

Asia: Mowinckelin hallituksen
kaatamisyritys.

ULKOASIA	2	50	Sal. D.	35
RYHMÄ	5	Cy		

Oikeiston Keskushallinto kääntyi t.k. 9 päivänä kirjelmällä pääministeri Mowinckelin puoleen ehdottaen, että porvarilliset puolueet muodostaisivat kokoomushallituksen, jolla olisi Stortingetissä enemmistö ja siten saataisiin luoduksi parlamentaarinen hallitus. Tähän Mowinckel vastasi, että hän ei katso nykyistä tilannetta sellaiseksi, että olisi mahdollisuuksia porvarillisen kokoomushallituksen muodostamiseen.

Senjälkeen talonpoikaispuolueen johtaja ent. pääministeri Hundseid lähetti kirjeen Mowinckelille ehdottaen samoin kokoomushallituksen muodostamista ja esittäen toisessa kirjeessä talonpoikaispuolueen eduskuntaryhmän pulaohjelman, jonka pohjalla uusi hallituskokoomus voitaisiin muodostaa. Näihin Mowinckel vastasi samoin kuin oikeistolle lisäten, että hallitus on valmis neuvottelemaan toimenpiteistä pulan torjumiseksi, koska hänen käsittääkseen ei ole mitään periaatteellisia eroavaisuuksia talonpoikaispuolueen ja hallituksen pulaohjelmien välillä.

Nyt uhkasi talonpoikaispuolue ottaa hallituskysymyksen esille valtaistuinpuhetta käsiteltäessä Stortingissä ja esittää

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

hallitukselle epäluottamuslauseen.

Oikeiston hääräävä johtaja Hambro alkoi tällöin koettaa sovittaa ristiriitoja porvarillisten puolueiden välillä ja teki ehdotuksen, että kaikista porvarillisista puolueista muodostettaisiin neuvosto, joka olisi jonkunlainen hallituksen kontroleeraaja. Tätä ehdotusta ei kuitenkaan hallitus hyväksynyt, joten se raukesi.

Jännityksellä odotettiin valtaistuinpuhe-keskustelua Stortingissä ja sanomalehdet kirjoittivat, että hallituspulaa ei voida välttää. Mutta talonpoikaispuolue ei taaskaan rojhennut kaataa hallitusta, vaan esitti Hundseid ponnen, jossa sangen platonisesti sanottiin: Storting odottaa, että hallitus ja ne puolueet, jotka hyväksyvät nykyisen yhteiskuntajärjestyksen toimivat siten, että voidaan muodostaa enemmistöön nojautuva hallitus. Työväenpuolue sitä vastoin esitti suoran epäluottamuslauseen. Pääministeri ilmoitti ennen äänestystä, että hallitus eroaa ainoastaan siinä tapauksessa, että Storting hyväksyy varsinaisen epäluottamuslauseen, siis työväenpuolueen ponnen.

Äänestyksessä ei tämä ponsi kuitenkaan saanut muiden kuin työväenpuolueen äänet, joten hallituspula toistaiseksi on vältetty.

M. Weckström

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Osloissa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Wuolijoki

28/1. 1935.

OSLO Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ.

J / 50 Salid. 35.

KIRJELMÄ n:o 106.

31/1. 35

2

Oslossa 28 P:Ä tammi KUUTA 1935.

VIITTAUS: N

5

Cy

P:Ä KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Taloudellinen tila Hollannissa.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn raporttinsa N:o 3.

Ministeri:

M. M. M. M. M.

v. 1931	27,235,000
1932	34,771,000
1933	34,561,000
1934	vein 39,000,000

Yhteensä: suunnittelu vuosittain Hollannin satamissa

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Oslossa 28 p:nä tammi kuuta 1935.

3 180 sal.ö. 35.

Asia: Taloudellinen tila Hollan-
nissa.

31/11 35

2

5

C4

Vaikka Hollanti on rikas maa eikä varsinainen teollisuusmaa, on yleismaailmallinen lamakausi kipeästi koskenut Hollantiinkin. Hollannin pääasialliset tulolähteet merenkulku ja maatalous ovat kovin kärsineet lamakaudesta, eikä vuosi 1934 näytä vielä paranemisen merkkejä. Tosin on Hollannin merenkulku saanut osansa maailman merenkulun muutamien prosenttien paranemisesta, mutta punnan lasku on vaikuttanut sen, että taloudelliset tulokset eivät ole vuodesta 1933 parantuneet varsinkin kun matkustajain matkalippuja on yleisen kilpailun vuoksi täytynyt alentaa.

Merenkulku.

Tavaramäärät, jotka Hollannin satamain kautta ovat laivatut (tuonti ja vienti) ovat olleet bruttotonneissa laskettuna seuraavat:

v. 1931	42,235,000
1932	32,771,000
1933	34,561,000
1934	noin 39,000,000

Satamamaksut alennettiin useimmissa Hollannin satamissa

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

vuoden kuluessa. Niinpä luotsimaksut alennettiin 1 päivästä elokuuta 20 prosentilla.

Hallitus on avustanut merenkulkua pääasiallisesti lainojen muodossa. Alussa tämä tapahtui tavallisella korolla, mutta kun laivayhtiöt tämän kautta vain velkaantuivat eivätkä voineet korkojaan maksaa, on nykyään harkinnan alaisena suoranainen väliaikainen avustus siksi kuin laivakulun kansainvälinen saneeraus tapahtuu. Kysymys on nykyään 7 miljoonan vuotuisesta avustuksesta.

Hollannin kauppalaivasto oli 1 p. joulukuuta 1934 916 alusta 2,450,000 rekisteritonnia oltuaan 1 p. joulukuuta 1933 939 alusta ja 2,544,000 rekisteritonnia.

Käyttämättä oli Hollannin laivastosta

1. I. 1933	36,3 %
1. I. 1934	17,1 %
1. XII. 1934	15,7 %.

Työttömyys.

Työttömyys on koko lamakauden ajan ollut Hollannissa ver-raten suuri, eikä ainakaan viime vuoden kuluessa ollut vähentymistä huomattavissa. Tilastosta esitän seuraavat luvut:

Työttömyys tuhansissa syyskuussa 1931	128,7
	1932 274,4
	1933 287,8
	1934 310,6

Työttömyysmäärärahoja on menoarvioon runsaasti otettu. Viime vuoden alkupuolella säädettiin erikoinen laki, jolla myönnettiin 60 miljoonaa guldemia työttömyysavustuksiin. Näitä rahoja on tarkoitus käyttää hyödyllisiin töihin, jolloin työn tarpeel-

lisuus on etupäässä huomioon otettava.

Pääministeri Colijn kiinnitti puheessaan tämän työmäärärahan käytöstä huomiota seuraaviin seikkoihin:

- 1) Töihin, jotka muutenkin olisi suoritettava, ei näitä varoja saa käyttää.
- 2) Työt pitää jakaa kautta maan kuitenkin huomioon ottaen ne paikat, joissa vallitsee suurin työttömyys.
- 3) Töissä pitää ottaa huomioon palkkatason aleneminen, jos sellaista tapahtuu.
- 4) Osa varoista pitää käyttää nuorison työhön ottamiseen.
- 5) Varoja voidaan käyttää paitsi yleisiin töihin myöskin uusien teollisuuksien rahoittamiseen.

Rahaston käyttöä varten on muodostettu toimikunta, johon kuuluu puheenjohtajana pääministeri ja jäseninä useita ministereitä, pankkimaailman, teollisuuden sekä ammattiliiton ja työntantajaliiton edustajia.

Devalvatio.

Otin useiden vastuunalaisessa asemassa olevien henkilöiden kanssa puheeksi Hollannin kultakannassa pysymisen ja kaikki vakuuttivat pysyttävän kullassa. Syiksi esitettiin: 1) Kun Hollanti on velkojamaa, niin velalliset, joista tärkeä on Saksa, maksaisivat velkansa huonommassa rahassa, jos Hollanti luopuisi kullasta. 2) Hollannin vienti on etupäässä maataloustuotteita pikkutiloilta, joilla on tuskin lainkaan palkkatyöväkeä, joten devalvation kautta saavutettava palkkain alennus ei ulkomaisessa kilpailussa vaikuttaisi suuriakaan. 3) Hollanti on pien-säästäjäin maa, joita ei saa tehdä valtiolle vihamielisiksi.

Clearing.

Ulkoministeriössä kysyin, miten Saksan kanssa tehty uusi Clearingsopimus toimii. Tuskin sen paremmin kuin entinäkään, sillä Schacht on maailman epärehellisin ihminen, vastattiin. "Saksa on saattanut meidät siihen asemaan, että meidän on koettava mahdollisimman paljon lisätä tuontia Saksasta. Aiomme nyt ruveta myöskin säännöstelemään vientiä" sanoi ulkoministeri.

Toimenpiteistä maatalouden avustamiseksi kirjoitan eri raportin.

W. W. W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Kuolijoki

20/1. 1995.

Oslo Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 119.

Oslo Ssa 30 P:nä tammi KUUTA 1935.

VIITTAUS: N

P:nä KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

7/50 Sal.D. 35.

4/2.35.	Ne
A	OSASTO
5	Cy

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Maatalous ja karjanhoito
Hollannissa 1934.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle otsakeasiaa käsittelevän, tänään päivätyn raporttinsa N:o 4.

Ministeri:

N. W. Kijani

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Oslossa 30 p:nä tammi kuuta 1935.

4/50 sal. D. 25.

Asia: Maatalous ja karjanhoito

2/2. 25.

Hollannissa 1934.

5 C4

Viime vuosien kuluessa on hallitus Hollannissa ryhtynyt monenlaisiin toimenpiteisiin myöskin maanviljelyksen ja karjanhoidon auttamiseksi pulakautena.

Alussa supistui maanviljelyksen avustaminen muutamiin alueisiin ja toimeenpantiin erikoislaeilla, kuten vehnälaki v. 1931, maito-pulalaki 1932 ja sianhoito-pulalaki v. 1932. Maanviljelys-pulalaki, joka annettiin 5. toukok. 1933, ei tarkoittanut ainoastaan jo voimassa olevien lakien yhdistämistä, vaan myös hallituksen valtuuksien laajentamista. Perustettiin maatalouspularahasto, josta maatalous sen laajimmassa merkityksessä, nimittäin kaikki maatalouteen kuuluvat haarat (peltoviljelys, puutarhaviljelys, taimitarhat, kukkaviljelys, kukkasipuliviljelys, pajuviljelys, karjanhoito ja kananhoito) saivat avustusta. Paitsi korollisia ennakkolainoja myönsi kassa myöskin suoranaisia avustuksia. Näitä avustuksia annettiin vähenneen sadon tai myös epäedullisten kauppasuhteiden johdosta. Myöskin voitiin tällaisia rahoja käyttää pula-ajan tuotteiden ostamiseen tai niiden edullisempaan myymiseen.

5. elok. 1933 annetulla lailla muutettiin maatalouspula-

JAKELUOHJE:

tavallinen. + Maa-

talousministeriölle.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

lakia sikäli, että kalastusammatti siihen kuuluvine haaroineen tehtiin osalliseksi sanotuista eduista. Vieläkin tärkeämpää oli, että pulatuotteiden maahantuonti sallittiin ainoastaan määrättyyn hintaan. Pulatuotteiden tuonti ja vienti monopolisoitiin 27. heinäkuuta 1934 annetussa laissa, maatalouden tukeminen ulotettiin vieläkin laajemmalle, joten kävi mahdolliseksi lakkauttaa vehnälaki vuodelta 1931, maitotalous-pulalaki vuodelta 1932 ja sikatalous-pulalaki vuodelta 1932.

Yleiskatsauksen maatalouden avustamisen laajudesta Hollannissa saa suurin piirtein seuraavista maatalouspularahaston antamista numeroista (guldeneissa): (vuonna 1934)

	<u>Tulot</u>	<u>Menot</u>
1) Säästö ed. v:lta	13,570,567:41	-:-
2) Viljanviljelys	26,500,000:-	17,364,500:-
3) Maitotalous	74,185,000:-	79,916,600:-
4) Karjanhoito	25,315,500:-	25,315,500:-
5) Sikatalous	11,703,900:-	12,759,900:-
6) Sokerijuurikasviljelys	18,000,000:-	18,000,000:-
7) Teollisuusperunaviljelys	-:-	3,675,900:-
8) Pellavanviljelys	-:-	903,823:75
9) Hedelmä- ja vihannesviljelys	3,700,000:-	6,128,200:-
10) Kanan- ja ankanhoito	875,000:-	5,567,500:-
11) Kulutusperunaviljelys	7,000,000:-	7,000,000:-
12) Pajunviljelys	-:-	488,060:-
13) Kukkasipuliviljelys	450,000:-	1,227,150:-
14) Puutaimistot	27,200:-	108,600:-
15) Puutarhaviljelys Frieslannissa	-:-	805:-
16) Sikurinviljelys	-:-	68,100:-
17) Muita avustuksia	-:-	1,100,000:-
18) Sekalaisia muita menoja	-:-	750,000:-
	131,327,167:41	180,374,683:75

a. Vehnänviljelys. - Ensimmäisenä maanviljelyksen avustustoimenpiteenä säädettiin vehnälaki 1931. Samalla kuin avustettiin vehnänviljelijöitä, luultiin avustettavan maanviljelystä kokonaisuudessaan. Vehnälaissa säädettiin, että leipurien piti käyttää määräprosentti kotimaista vehnäjauhoa.

Tätä varten perustettiin vehnäkeskus, johon kotimainen vehnä oli myytävä. Samalla perusti joukko myllynomistajia yhdistyksen kotimaista vehnänkäyttöä varten. Vehnänviljelijöille maksettiin alussa Hfl. 12:50 100 kilolta. Täten supistui vehnän tuonti suuresti, minkä vuoksi tuottajille ja kauppiaille maksettiin korvausta. Vehnänhintojen tukeminen vaikutti myöskin taaksepäin 1930 vuoden satoon, mikäli viljelijät eivät olleet vielä myyneet vehnänsä halvempaan hintaan. Täten tuli 1930 vuoden sadosta n. 36,000 tonnia saamaan hinnan 12:50. Vuoden 1931 sato nousi 140,000 tonniin. Vaikkakaan lailla ei ollut tarkoituksena kiihoittaa maanviljelijöitä vehnänviljelystä lisäämään, oli sillä kuitenkin se seuraus, sillä 1932 vuoden sato oli jo 360,000 tonnia. Tämän johdosta oli leseprosentti koroitettava 22 1/2:sta 25:n. Kuitenkin käytettiin tällöin vain osa vehnäsadosta leipäviljäksi. Ylijäämä oli vehnäkeskuksen myytävä maailmanmarkkinahintaan. Myllyteollisuuden oli maksettava kotimaisesta vehnästä Hfl. 16:35 100 kilolta, s.o. 12:50 + 2:50 mittatappiä y.m. + 1:35 kuluja.

Hallitus alensi tällöin hinnan 12:- guldeniin ja määräsi samalla, että seuraavan vuoden vehnäala sai olla vain 1/3 koko viljelysalasta. Vuonna 1934 alennettiin hinta vielä 11:- guldeniin.

b. Ruis ja ohra. - Muutkin maanviljelyshaarat vaativat avustusta. Tällöin ryhdyttiin tukemaan viime vuosina syntyneitä

uutisviljelyksiä ja rukiin viljelystä soilla. Aluksi osoitettiin tähän tarkoitukseen 4 milj. guldenia, mutta summa osoittautui aivan liian pieneksi. Vasta maatalouspulalain säätämisen kautta tuli rukiin ja ohran viljelys kannattavaksi, koska tuonnin monopolivoitosta voitiin myöntää suurempia avustuksia.

Myöskin perunanviljelystä sekä puutarhanhoitoa on erilaisilla toimenpiteillä kuten suoranaissilla avustuksilla ja hintatakeilla ja tuotannon supistamisella koitettu tukea. Onpa kukkasipulikin hintain kohottamiseksi määrätty osa varastojakin hävitettäväksi.

c. Pellava. - Pellavan viljelysalue oli viimeisen kymmenen vuoden kuluessa n. 13,000-14,000 ha. Enemmän kuin puolet sadosta vietiin ulos raakakuituina ja loppu jalostettiin Hollannissa. Vuosina 1930 ja 1931 laskivat hinnat Venäjän kilpailun vuoksi suuresti, jopa 50 %. Tästä johtui, että viljelysaluekin vähentyi puoleen entisestään aiheuttaen työttömyyttä. Hallitus koetti ensin tätä epäkohtaa korjata maksamalla pellavanviljelyksen työpalkoista avustuksena 40-50 %. Vuonna 1932 säädettiin kuitenkin laki, jonka mukaan avustuksia myönnettiin suoraa talonpojille n. 160 guldenia hehtaaria kohti.

d. Sokerijuurikas. - Sokeriveron vastapainoksi, joka oli säädetty v. 1930, asetettiin sokerille tuontitulli 2:40 guldenia 100 kilolta. Tämä pieni avustus ei kuitenkaan ollut riittävä, vaan oli hallituksen taattava 4:50 guldenia 1000 kilosta juurikkaita, ellei sato noussut 80 % suuremmaksi 1928-30 vuosien keskimääräistä satoa.

e. Maitotalous. - Maitotaloustuotteiden hintojen suuren laskun johdosta säädettiin keuhällä 1932 maitotalous-pulalaki. Tämän tarkoituksena oli saada karjanhoito kannattavammaksi korjittamalla hintoja omassa maassa. Määrättiin vero maitorasvalle,

minä tarkoituksena oli saada hinnat pysytetyksi 1:60 kilolta. Ulosvietäessä maksetaan vero takaisin. Juustolle on sama vero kolmannes voim verosta, mutta ulosvietäessä ei veroa palauteta. Samalla määrättiin vero kulutusrasvoille ja margariinille voimsekoituspakko, joka on vaihdellut 25 ja 40 %:n välillä. Sitä paitsi margariinin viikottainen tuotanto rajoitettiin. Karjakan-
nan vähentämiseksi koetettiin myös lihan hinta pitää mahdollisimman korkealla, mikä saavutettiin kiintiöimisellä ja lihaverolla, joka tuli karjansa vähentäjien hyväksi.

f. Sikatalous. - Vuonna 1932 annettujen määräysten tarkoituksena oli

- 1) Sianlihan hintojen kohottaminen,
- 2) viennin turvaaminen kauppasopimuksilla,
- 3) sikakannan vähentäminen,
- 4) tuotteiden laadun parantaminen.

g. Siipikarjanhoito. - Toimenpiteistä hintojen tukemiseksi tällä alalla mainittakoon: viennin ja tuonnin monopolisoiminen, valtion takuu hinnasta, aluksi 3:45 guldenia, joka myöhemmin alennettiin 2:80 guldeniksi 100 kappaleelta, sekä tuotannon supistaminen.

- Kun vielä mainitsen, että hallitus on avustanut perunajauhoteollisuutta ja säätänyt lain maanvuokrahintojen alentamisesta, ovatkin pääasialliset toimenpiteet maatalouden avustamiseksi tulleet mainituiksi.

W. W. W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA: _____

Osloissa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Kuusijoki

16/3. 1935

OSLO Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 373.

5 50 Sal.D. 25.

Oslossa 16 P:NÄ maaliskuu 1935.

20/3.35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

5 Cy

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 5.: Mowinckelin hallituksen kukistuminen.

Ministeri:

M. W. Mowinckel

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Oslo:ssa 16 p:nä maaliskuuta 1935.

5 50 Sal. S. 35.

Asia: Mowinckelin hallituksen
kukistuminen.

20/3.35.

5 C4

Hallituksen kaatuminen ei suinkaan tullut odottamatta, sillä jo viime vaaleista alkaen, jolloin työväenpuolue sai 69 edustajaa 150:stä, on ollut selvää, että on vain ajan kysymys milloin Venstrehallitus saa epäluottamuslauseen. Että se on kestänyt näin kauan, on johtunut vain siitä, että talonpoikaispuolue ei ole uskaltanut yhtyä työväenpuolueen epäluottamuslauseeseen, koska on ollut julkinen salaisuus, että kuningas tulisi uuden hallituksen muodostamisen uskomaan työväenpuolueen johtajalle, suurkäräjän presidentille Nygaardsvoldille ja talonpoikaispuolue tulisi siten auttamaan "marxilaiset" valtaan. On syytetty Mowinckelia, että hän vallanhimosta on liimaantunut taburettiin eikä tahdo lähteä vaikka suurkäräjän enemmistö on ilmeisesti häntä vastaan, mutta hän on mielestäni ollut parlamentaarisesti vallan oikeassa sanoessaan, että hän väistyy vain epäluottamuslauseen saadessaan. Suurkäräjät eivät tätä ennen ole saaneet sellaista aikaan, koska eri puolueet ovat äänestäneet toinen toisensa epäluottamuslause-ehdotuksia vastaan.

Asiain kulku oli nyt seuraava. Työväenpuolue ja talonpoikaispuolue olivat talousarviota valiokunnassa käsiteltäessä

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ehdottaneet suuria lisäyksiä - useampia kymmeniä miljoonia kruunuja - budjettiin kalastajien ja maanviljelijäin auttamiseksi ja yleisten töiden toimeenpanemiseksi. Hallitus pyysi tällöin suurkäräjäin puhemiesistöä lykkäämään budjettikeskustelun alkamisen torstaista (14/3) maanantaihin (18/3), että hallitus saisi aikaa tarkastaa olivatko tällaiset lisäykset budjettiin mahdollisia. Kun puhemiesistö kuitenkin asetti keskustelun toistaihin, ymmärsi Mowinckel, että epäluottamuslauseesta oli sovittu ja päätti itse vaatia luottamuslausetta eli "dö i skjönnet", kuten vastustajat sanoivat.

Hän aloitti puheensa huomauttamalla siitä, kuinka suurkäräjäin puhemiesistö vastoin kaikkea aikaisempaa parlamentaarista tapaa oli kieltäytynyt noudattamasta hallituksen pyyntöä ja lykkäämästä finanssidebattia muutamalla päivällä, joita hallitus tarvitsi esittääkseen täydellisen katsauksen valtiotaloudelliseen tilanteeseen. Hän syytti puhemiesistön enemmistöä siitä, ettei tällä ole edes halua kuulla hallituksen tarkempaa selontekoa asioista, vaan että lykkäyskielto aiheutui suoranaisesta halusta päästä hallituksen kimppuun. Hallituksella tulee olla ehdoton valta johtaa valtion finanssipolitiikkaa; muuten se ei ole mikään hallitus ensinkään. Hallitus on tehnyt paljon myönnytyksiä voidakseen säilyttää hyvän yhteistoiminnan suurkäräjien kanssa, mutta se ei voi suostua siihen, että sen budjettiehdotukseen tehdään suuria lisäyksiä, joiden peittäminen vaatii uusia lainoja ja veroja. Sen vuoksi hän esitti suurkäräjäin hyväksyttäväksi seuraavan ponnen:

"Suurkäräjät lausuvat vastustavansa sellaisia koroituksia käsillä olevaan budjettiehdotukseen, jotka vaativat katteekseen

lainanottoa tai uusia veroja ja muita maksuja".

Lopuksi hän huomautti, että hallitus seisoo ja kaatuu tämän ehdotuksen mukana.

Kaksipäiväisen, ajoittain hyvinkin kiivaan keskustelun jälkeen tapahtui eilen illalla äänestys, jossa 94 äänellä 55 vastaan hyättiin hallituksen ehdotus. Enemmistön muodostivat työväen- ja talonpoikaispuolueet.

Äänestyksen tapahduttua ilmoitti pääministeri, että hän tulee tänään jättämään kuninkaalle eronpyynnön ja kehoittamaan kuningasta kääntymään suurkäräjien presidentin Nygaardsvoldin puoleen.

Mitä nyt, Pinneberg?

Kun kerrotaan, että vuoden 1928 työvänehallitus kukistui 15-päiväisen hallituskauden jälkeen siihen, että pääoma alkoi paeta maasta ja että kukistajana oli pääasiallisesti Norjan Pankki, kävin eilen pääjohtaja Ryggin luona ja tein edelläolevan kysymyksen. "Tilanne on nyt toinen kuin 1928" vastasi pääjohtaja Rygg. "Ihmiset ovat jo tottuneet siihen ajatukseen, että ennemmin tai myöhemmin tulee työvänehallitus, enkä sen vuoksi luule tästä olevan mitään äkillisiä seurauksia. Sitäpaitsi Norjan Pankin asema on nyt paljon vakavampi kuin 1928" lisäsi hän.

W. Worsjö

Av „Nationen“ om 100 aar.

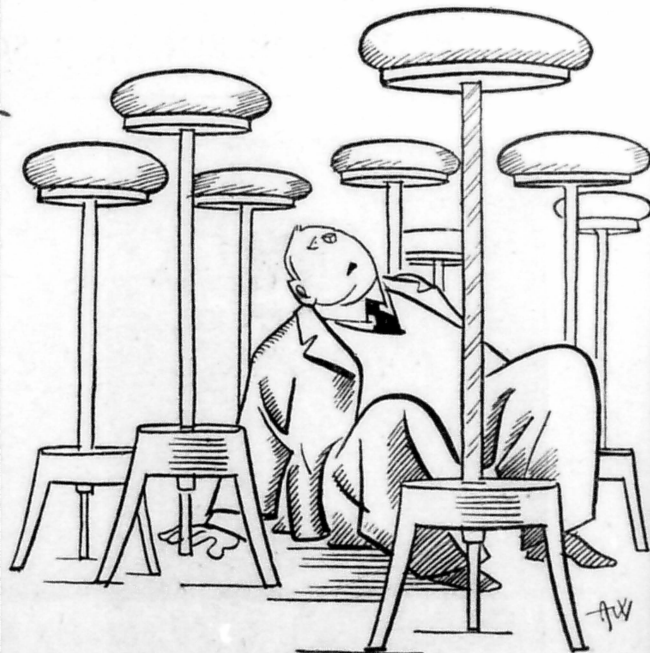

Lørtak, ten 16. mars 2035.

Nye toner.

Fra Ulrikken telegraferes, at en mant ve navn Mowinckel har kaampontert en ny opposisjonsmarsj faar Perken aak omekn. Ten skal innspilles til valket 1936.

MILJØET

Johan Ludvig: Folk har ingen sans for dimensjoner i vaar tid. De fleste nøier sig med med aa falle mellem to stoler. De skulde se temmelig raadløse ut, hvis de falt mellem alle disse stolene her.

Attemposten 16. 3. 1935

Det historiske øieblikk: Statsminister Mowinkels «beskjed» til Stortinget efter voteringen igår kveld. «Da det av Regjeringen fremsatte forslag ikke er vedtatt av Stortinget, vil Regjeringen imorgen inngi sin avskjedsansøkning til Kongen, og henvisse til Stortingets førstepresident for dannelsen av den nye regjering».

Til venstre sees statsrådene Mjelde, Ulheim og Sunde.

Den vordende statsminister, — siste dag på Stortingets presidentstol.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetysten raportti n:o 6.

Ministeri Vuolijoki

20/3.1938

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 384.

Oslo ssa 20 p:nä maalis KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 6. Norjan uusi hallitus.

Ministeri:

W. W. W. W. W.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Oslo ssa 20 p:nä maalis kuuta 1935.

6/57 Pul.D. 35.

Asia: Norian uusi hallitus.

22/35

5 04

Nygaardsvoldin hallitus nimitettiin eilen ja ottaa vastaan departementtinsa tänään kello 12. Ministerilista on seuraava:

Suurkäräjäsitteni Johan Nygaardsvold, pää- ja yleisten töiden ministeri;

Professori Halvdan Koht, ulkoasiainministeri;

Pääjohtaja Adolf Indrebö, valtiovarainministeri;

Suurkäräjämies Alfred Madsen, kauppaministeri;

Suurkäräjämies K. Bergsvik, sosiaaliministeri;

Koulunjohtaja Nils Hjelmtveit, kirkollis- ja opetusministeri;

Suurkäräjämies Fr. Monsen, puolustusministeri;

Asianajaja Trygve Lie, oikeusministeri, ja

Maanviljelijä Hans Ystgaard, maatalousministeri.

Pääministeri Nygaardsvold on syntynyt 1879 ja on varsinaiselta ammatiltaan varastotyöläinen Hommelvikissa lähellä Trondheimiä. Hän on ollut myös Amerikassa viitisen vuotta työmiehenä. Kunnallisissa luottamustoimissa 1913-22, suurkäräjän jäsen vuodesta 1916, lagtingetin presidentti 1929-33 ja suurkäräjän (ensimmäinen) presidentti tammikuusta 1934 alkaen. Vu-

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

den 1928 lyhytikäisessä työväenhallituksessa hän oli maatalousministeri, mutta on nyt tahtonut ottaa pääministerinviran suuritöisyyden takia vain työministerin verrattain merkityksettömät tehtävät.

Ulkoasiainministeri Koht on syntynyt 1873 ja historian professori Osllossa v:sta 1910 alkaen, ollen varmaan meikäläisissäkin piireissä tunnettu historianmies. Hän on suurkäräjain Nobelkomitean jäsen 1919 alkaen. Koht, joka on innokas landsmål-mies, on oikeistososialisti ja tunnettu erittäin tarmokkaaksi, työkykyiseksi ja kielitaitoiseksi mieheksi, ja arvellaan hänen vaikutusvaltansa hallituksessa muodostuvan suureksi muissakin kuin ulkoasioissa.

Valtiovarainministeri Indrebö on syntynyt 1884, on ylioppilas ja alkuperäiseltä ammatiltaan maanviljelyskoulunopettaja. Jo 1909 hän kumminkin ryhtyi Oslon kunnan palvelukseen ja kohosi nopeasti huomattaviin asemiin, oli 1929-31 kaupunginvaltuuston puheenjohtaja ja 1930 alkaen pääkaupungin valaistustalosten pääjohtaja. Norjan Pankin johtokunnan varajäsen.

Kauppaministeri Madsen on syntynyt 1888, kirjaltaja ja sittemmin sanomalehtimies sekä hyvin huomattava puolueen johtomies, suurkäräjämies vuodesta 1922.

Sosiaaliministeri Bergsvik on syntynyt 1889, käynyt seminaarin, kansakoulunopettaja ja kunnankasööri, suurkäräjämies vuodesta 1928.

Kirkollisministeri Hjelmtveit on syntynyt 1892, samoin kansakoulunopettaja ja koulunjohtaja, suurkäräjämies 1925-30. Lukuisissa komiteoissa.

Puolustusministeri Monsen, syntynyt 1878, kansakoulunopettaja, viimeksi kansakouluntarkastaja Hamarissa. Sanomalehti- ja

kunnallismies, suurkäräjillä 1922 alkaen, juuri valittu odellingetin presidentiksi. Urheiluasiain harrastaja.

Oikeusministeri Lie on hallituksen nuorin jäsen (syntynyt 1896), juriidinen tutkinto 1919, asianajaja, Ammattijärjestön juristi, Akershusin työväenpuolueen osaston puheenjohtaja.

Maatalousministeri Ystgaard (synt. 1882) on aivan uusi nimi politiikassa. Hän on maanviljelijä Sparbussa Trondheimin lähistöllä ja kunnanvaltuuston puheenjohtaja siellä. Hänen hallitukseentulonsa, jota on kummasteltu, lienee Nygaardsvoldin ansiota. Kun hallituksen täytyy olla yhteistoiminnassa talonpoikaispuolueen kanssa, on maatalousministerin paikka varsin vaarallinen, jopa "Urias-post", kuten Dagbladet sanoo, eikä siihen ole katsottu voitavan uhrata kovin esiinpistäväää poliitikkoo.

Kuten näkyy, ei hallituksessa ole monta akateemisesti sivistynyttä, joita sekä Ruotsin että Suomen sosialistihallituksissa aina on ollut suuri enemmistö. Kuitenkin on sanottava, että siihen on kerätty puolueen parhaat voimat ja että hallitus ilmeisesti on työkykyinen. Heikko kohta on siinä, kuten porvarilliset lehdet kirjoittavat, että hallituksen vahvin mies on ulkopuolella hallituksen, s.o. Arbeiderbladetin päätoimittaja Martin Tranmæl. Hän hallitsee sekä puoluetta että ammattijärjestöä ja asema voi käydä kestäättömäksi, ellei hallitus noudata hänen ohjeitaan. Kerrotaan, että hän on Nygaardsvoldin pakottanut ottamaan mukaan kaksi työväenpuolueen vasempaan siipeen kuuluvaa "toveria", valtiovarainministeri Indrebön ja kauppaministeri Madsenin, jotka kumpikin porvarillisissa lehdisissä saavat huonon vastaanoton. Indreböstä sanotaan, että hän kai kvalifisoi itsensä sillä rahaministeriksi, että hän kau-

punginjohtajana ollessaan sotki Oslon raha-asiat ja Madsenista, jonka päätehtäviä kauppaministerinä ~~kauppaministerinä~~ on kalanviennin järjestäminen, että hän ei erota turskaa koljasta. Parhaimman arvostelun kaikissa lehdissä saa ulkoministeri professori Koht. Hän on tunnettu tiedemies, jolla on kokemusta kunnallispolitiikassa. Rouvansa on tunnettu kirjailija ja Norjan Naisliiton kunniajäsen.

Sikäli kuin hallituksen äänenkannattajan Arbeiderbladetin sangen varovaisista artikkeleista ja kommunistilehti "Arbeiderin" kiukusta voi päätätä, tulee hallitus noudattamaan maltillista politiikkaa. Tämä onkin välttämätöntä, ettei peloiteltaisi 1936 vaalien valitsijoita ja ennen kaikkea sen vuoksi, että suurkäräjillä on porvarillinen enemmistö. Hallituksen tarkoituksena ilmeisesti on pysyä tämä vuosi vallassa ja tehdä suuri agitationumero vaaleja varten ensi vuoden budjettiehdotuksesta.

W. W. Huohijoki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 7

Ministeri Wuolijoki

29/4. 1935

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Oslo ssa 29 p:nä huhti kuuta 1935.

Asia: Norjan työväenhallituksen
pulaohjelma.

KOASIAIN...	
7 / 57 Sal. D. 35.	
45.35	2
5	Cy

Jännityksellä odotettu työväenhallituksen lisäbudjettiehdotus on nyt julaistu. Kuten ymmärrettävää oli, ei hallitus voinut esittää niin paljon lisämäärärahoja kuin vaaliohjelmassa oli luvattu, koska sille ei olisi saatu talonpoikaispuolueen kannatusta. Mutta lisäys on kuitenkin aika huomattava eli 30,5 miljoonaa kruunua. Tämä summa saadaan kokoon korottamalla tulo- ja omaisuusveroa 13 miljoonalla kruunulla ja uudella vaihtoverolla (omsetningskat) 17,5 miljoonaa kr. Samalla alennetaan margariinimaksua 2 miljoonalla kruunulla ja moottorikuluneuvojen maksu, joka kannetaan painon mukaan - 3 miljoonaa - poistetaan. Varsinainen budjetinlisäys tulee olemaan 26,5 miljoonaa kruunua.

Hallitus ehdottaa nykyisen pulaverojen yksiköiden korottamista siten, että valtioveroista saatavaa tuloa voidaan nostaa 13 miljoonalla (65:stä 78 miljoonaan kruunuun). Korotus ehdotetaan kohdistuvaksi osakeyhtiöihin, säästöpankkeihin, kulu- ja ostoyhtymiin, molemminpuolisiin henkivakuutusyhtiöihin j.n.e. sekä yksityisiin veronmaksajiin. Korotus ei koske arvopaperiveroa. Yksityisten veronmaksajien kohdalta tulee pula-

JAKELUOHJE:

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

veron korotus olemaan 0,6 %:sta aina 3 %:n asti verotettavasta tulosta, osakeyhtiöille ja muille verovelvollisille 2 %.

Yleinen tavaravaihtovero, joka on tarkoitettu väliaikaiseksi ja jonka tuotto käytetään pulan lieventämistarkoituksiin, ehdotetaan kohdistuvaksi varsinaiseen kauppavaihtoon. Lähemmät määräykset ovat työn alaisina finanssidepartementissa. Tämä vero ei tulisi koskemaan maanviljelijäin omien tuotteiden myyntiä, myyjän itse valmistamien tavarain kulkukauppaa eikä ravinto- ja nautintoaineiden myyntiä ravintoloissa y.m., jotka jo suorittavat erikoista anniskeluveroa siitä.

Talonpoikaispuolueen kannatus on ostettu ehdottamalla maataloudellisiin tarkoituksiin 5,970,000 kruunua. Tästä summasta käytetään 1,920,000 kruunua maitotalouden edistämiseksi (voin hinta aiotaan korottaa 3 kruunuksi kilolta), 500,000 kruunua viljan hintojen tukemiseksi ja loput uutisviljelyksen ja metsänhoidon avustamiseksi.

Hallituksen esitys tulee tällä viikolla suurkäräjillä käsiteltäväksi ja kaiken todennäköisyyden mukaan myös hyväksytyksi. Kun talonpoikaispuolue on saanut työväenpuolueen nielemään niin vastenmielisen veron kuin kauppavaihtoveron, joka huomattavasti tulee korottamaan kaikkien kulutustavarain hintoja, ja kun maataloustuotteiden hinnat kohotetaan teollisuustavarain hintaindeksin tasolle niin "tarvitseekos parempaa trahtamenttia". Näyttää kaikesta päättäen siltä kuin työväenpuolueen ja talonpoikain avioliitto tulisi Norjassa yhtä pysyväiseksi kuin Ruotsissa ja Tanskassa. "Gack Du och gör sammaledes".

W. Wronski

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslona oluan lähetyksen raportti n:o 8.

N. a. Asainhoitaja Wanne

18/7 1935

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 832.

Oslo SSA 18 P:NÄ heinä KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 8 / 57 Pal. S. 19 35		
20/2 35	9	11
5	17	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 8. Eroako Norja Kansainliitosta?

V. a. Asiainhoitaja:

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Oslo ssa 18 p:nä heinä kuuta 1935.

Asia: Eroaako Norjan Kansain-
liitosta?

MINISTERIÖ	
8 / 57	Sal. 1935.
20/7.35.	111
5	CY

Kuluvan heinäkuun 14 päivänä Arendalissa pidetyssä työväen puolueen juhlassa Norjan ulkoasiainministeri Koht lausui, että poliittinen tilanne on kehittymässä siihen suuntaan, että Norjan kuuluminen Kansainliittoon voi muodostua vaaraksi maalle. Tämän lausuman johdosta on ulkoasiainministeri luonnollisestikin joutunut haastattelun kohteeksi ja huomauttanut tällöin m. m. että itse Kansainliiton aatteellinen perusta on jo kärsinyt perin pahoja kolauksia; Japani ja Saksa ovat eronneet, Italia nähtävästi seuraa esimerkkiä, ja suurvallat ryhmittäytyvät keskenään kiinnittämättä enää mitään huomiota Kansainliittoon. On vaarallista olla kiinnisidottuna yhteen riitapuoleen poliittisen konfliktin aikana. Nykyisten säännösten mukaan ei Norjalla ehkä ole nimenomaista velvollisuutta ottaa osaa sotilaallisiin sanktioihin, mutta sen sijaan kyllä taloudellisiin ja muunlaatuisiin, ehkä hyvinkin pitkälle meneviin. Tilanne on nykyään muodostunut vallan toisenlaiseksi kuin aikaisemmin. Herra Koht sanoi kyllä, etteivät eroaikkeet ole juuri aktuelleja, mutta että nykytilanne vaatii erittäin tarkkaavaisesti seuraamaan erinäisiä Kansainliiton toimintaan liittyviä kysymyksiä, varsin-

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

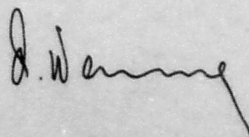
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kin sanktioita koskevia. Saksan ilmoitettua eroamisestaan asetettiin, kuten tunnettua, valiokunta pohtimaan sanktioiden tehostamista. Ulkoministeri Kohtin mielestä olisi päin vastoin parempi, jos sanktiovelvollisuuksia lievennettäisiin ja Kansainliiton merkitys näin yhä selvemmin rajoittuisi moraaliselle alalle jolla se tähänkin asti pääasiallisesti on ollut. Aseistariisumispuuha on ainoa laji poliittista toimintaa, joka Kansainliitolle nykyään sopii, mutta sehän on nykyään vallan mahdotonta.

Tällaista kerrotaan täkäläisessä lehdistössä. Huhu on kylä vähän yllättävä, kun ottaa huomioon, että työväenpuoleen kannanotto Kansainliittoon nähden, joka aikaisemmin oli kielteinen, kuluneena keväänä puolueen saatua hallitusohjat muuttui positiiviseksi, siten että puolue ei enää vastustanut Kansainliiton jäsenyydestä koituvia menoja budjetissa. Toisaalta taas voi käsittää, että nyt, kun suurpoliittinen taivas on täynnään myrskyn merkkejä, Kansainliittokin voi olla joutumassa erittäin pahaan välikäteen monessakin kysymyksessä ja pikkuvaltioidelle voi olla edullisinta hyvissä ajoin ruveta vetämään näppejään pois siitä. Kun ottaa huomioon norjalaisten itsenäisen ja yleensä kaikkea kansainvälistä puuhaamista jossain määrin vierovan luonteen ja sen, ettei maalle sen kuulumisesta Kansainliittoon todellakaan ole mitään erikoisen kouraantuntuva hyötyä ollut, ymmärtää myös, että eroaikkeilla voi olla jotakin pohjaa.

V. a. Asiainhoitaja:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oskossa olevan lähetysten rapatti n:o 9.

Ministeri Wastijoki

2/9 1935

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

9 / 57 Sal. 35.

KIRJELMÄ n:o 1041.

5/9. 35.

Oslo SSA 2 P:NÄ syys KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

5 Cy

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa N:o 9. Norja ja Abessinian selkkaus.

Ministeri: *W. Huoliyoki*

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Oslo ssa 2 p:nä syyskuuta 1935.

Asia: Noria ja Abessinian
selkkaus.

9/57 al. 35		
579-35	57	35
	LAIVASTO	ASIA
5	04	

Norjan virallinen kantahan on ulkoministeri Kohtin haastattelujen ja radiopuheiden kautta kaikille tunnettu. Mielenkiintoista on miten Norjan yleinen mielipide suhtautuu asiaan. Nykyään on tietysti kaikissa piireissä ensimmäisenä puheenaiheena Norjan kanta uhkaavaan sodanvaaraan nähden.

Teollisuus- ja laivanvarustajapiireissä ilmeisesti nähtäisiin mielihyvällä, että sota Italian ja Abessinian välillä puhkeisi. Norja säilyttämällä neutraliteettinsa voisi hyvin ansaita. Jos Suezin kanava suljettaisiin olisi laivaliikkeen kierrettävä Afrika, jolloin rahat nousisivat ja Norjan käytämätön laivasto saisi työtä. Viime viikolla alkoivatkin laivaosakkeet pörssissä huimaavasti nousta, vaikka ne lopulla viikkoa, kun sodanvaara ei näyttänyt niin uhkaavalta, taas jonkunverran laskivat.

Ollessani eräässä seurassa, jossa oli läsnä useita teollisuuden ja laivaliikkeen edustajia, nämä lausuiivat pelkonsa siitä, että Norjan edustajat Kansainliiton kokouksessa taas esiintyvät "suurisuksina" turmellen Norjan kaupan Italian kanssa. Varsinkin suurkäräjän presidenttiä Hambroa he pelkäsivät,

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sillä "hänen hyvä puhelahjansa ja esiintymishalunsa viettelevät hänet aina sanomaan enemmän kuin on tarpeellista".

Työväenpuolueen lehdet taas vaativat Norjan selvää esiintymistä Kansainliiton peruskirjan mukaisesti.

M. Koskijoki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₄

ASIA: _____

Osloissa olevan lähetystön rap. n:o 10.

Ministeri Vuolijoki.

28/9 1935.

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1151.

Oslossa 23 p:nä syyskuuta 1935.

VIITTAUS: N

P:nä KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

10 51 he 35
 25/9-35
 5 04

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 10. Taloudellinen katsaus.

Ministeri:

M. W. U. H. J. K.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

Oslossa 23 p:nä syyskuuta 1935.

Asia: Taloudellinen katsaus.

10 51 Par. 35

25/9-35

5 Cy

Taloudellinen kehitys Norjassa vuoden 1935 aikana on ollut verrattain suotuisaa.

Teollisuus on työskennellyt paremmin kuin edellisinä vuosina. Jos 1933 vuoden indeksi merkitään 100:lla oli se vastaavana kuukautena (kesäkuussa) v. 1934 111 ja v. 1935 117.

Työttömyys on myöskin ollut pienempi kuin edellisinä vuosina, vaikkakaan ei niin paljon kuin olisi otaksunut: kesäkuussa 1934 oli rekisteröityjä työttömiä 26,563 ja v. 1935 26,228.

Mitä yksitvisiin teollisuudenhaaroihin tulee, on selluloosateollisuus ollut heikommassa asemassa kuin muissa, varsinkin maapurimaissa. Raaka-aine on ollut kalliimpaa ja työpalkat huomattavasti korkeammat kuin esimerkiksi Suomessa. Paperiteollisuus on työskennellyt vähän edullisemmissä oloissa, sillä vientikin on päinvastoin vähän lisääntynyt eikä vähentynyt kuten selluloosateollisuudessa. Nyt kuitenkin paperiteollisuudellakin on vaikeuksia, sillä suuri lakko, joka käsittää 11,000 työlläistä, on alkamassa.

Norjassa seurataan suurella "pelolla ja vapistuksella",

JAKELUOHJE:

tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

saadaanko sopimus aikaan selluloosateollisuuden supistamisesta ja pelätään, että Suomi ei ole halukas tällaiseen sopimukseen menemään.

Varsinaisen kemiallisen teollisuuden vienti on jonkun verran laskenut. Lannoitusaineita vietiin vain 18 miljoonan kruunun arvosta, mutta edellisenä vuonna 25 miljoonan kruunun. Tästä johtuu, että vienti tammi-kesäk. 1935 oli vähän pienempi kuin edellisenä vuonna (277 milj. 283 vastaan). Sitävastoin kalojen, säilykkeiden, öljyn, malmien ja nahkojen vienti jonkun verran nousi.

Maanviljelyksellä on ollut verrattain hyvä vuosi Etelä-Norjassa. Tosin kuivuus vaivasi, mutta sato saatiin erinomaisen hyvänä korjuun. Pohjois-Norjassa on sitävastoin sade turmellut sadon.

Laivakululle on vuosi ollut verrattain edullinen. Levossa olevien laivojen tonnisto on pienentynyt 567,000 tonnista 325,000 tonniin.

Valaanpyynti on ollut tuottavaa. Paitsi että rasvan saanti on noussut 59,343 astialla edelliseen vuoteen verraten, ovat hinnat nousseet suuresti, jopa osaksi kaksinkertaisiksi.

Rahallinen asema on kehittynyt suotuisaan suuntaan. Ulkomaista valuuttaa on tullut runsaasti maahan, niin että Norjan Pankin ja yksityispankkien valuuttareservi oli 100 miljoonaa kruunua suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Tämä on johtunut suotuisasta kauppabilanssista, lisääntyneestä laivakulusta ja matkailuliikenteestä. Pelko pääomanpaosta y.m. rahallisista vaikeuksista, joita ennustettiin työväenpuolueen valtaatun johdosta, eivät ole toteutuneet. Norjan Pankin on sen vuoksi ollut helppo pitää kruunu kiinteässä suhteessa puntaan yhdenmukaisesti muiden puntablokin maiden kanssa.

Ainoa heikko kohta Norjan taloudellisessa elämässä on nykyään kuntien huonot raha-asiat. Hallituskaan ei ole vielä löytänyt tehokasta keinoa niiden auttamiseksi.

W. Huotijoki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetysten raportti n:o 11.

Ministeri Wuolijoki

27/9 1955.

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1182.

Oslo SSA 27 P:NÄ syys KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

LÄHETYS	
11 / 51	35.
20/9-35	2
5	04

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 11. Norjan puunjalostusteollisuuslakko.

Ministeri:

W. W. W. W.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Oslo ssa 27 p:nä syyskuuta 19.35.

Asia: Norjan puunjalostusteolli-
suuslakko.

Norjassa on viime päivinä esiintynyt tavallista huomattavampi lakkoliike puunjalostusteollisuuden alalla. Työläiset ovat vaatineet 10 %:n palkankorotusta kautta linjan, viitaten maassa työväenhallituksen aktiivisen pulapolitiikan johdosta esiintyneeseen yleiseen hintojennoukseen. Työnantajataholla sen sijaan pyritään alentamaan palkkoja 5 %:lla ja viitataan puunjalostustuotteiden alhaisiin hintoihin maailmanmarkkinoilla, väittäen, että palkkoja alentamatta ei Norjan puunjalostusteollisuutta nykyään saada kannattamaan.

Lakon, joka koskisi n. 12,000 työläistä, oli tarkoitus alkaa tämän kuun 26 päivänä. Lakien mukaiset välitystoimet on pantu alulle, eikä ole mahdotonta, että ne lopulta vievätkin tulokseen. Työväenpuolueen ja hallituksen pää-äänenkannattajan "Arbeiderbladetin" pääkirjoituksessa 24. syysk. varsin sovinnolliseen sävyyn huomautettiin, että sovintoon olisi kaikin mokomin päästävä, että lakko voitaisiin lykätä ja jatketuilla neuvotteluilla päästä kompromissiin. Työnantajataholla ollaan luonnollisesti samalla kannalla.

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Enemmän huomiota on herättänyt samassa "Arbeiderbladetin" numerossa ollut herra Ole Colbjørnsenin asiaa koskeva, tosin yksityisluontoiseksi leimattu ehdotus. Herra Colbjørnsen on työväenpuolueen huomattavimpia yhteiskuntateoreetikoita, ollut pitempiä aikoja sekä Amerikassa että Neuvostoliitossa. Hän ehdottaa nyt, että hallitus asettaisi komitean tutkimaan puunjalostusteollisuuden palkka- ja muita oloja kokonaisuudessaan ja samalla - jotta tämä tärkeä teollisuudenhaara ei lakkaisi toiminnasta hetkeksikään - Norjan perustuslain 17 §:n nojalla määräisi puunjalostusteollisuuden jatkamaan toimintaansa. Mainittu pykälä oikeuttaa kuninkaan antamaan ja kumoamaan kauppaa, tulleja, elinkeinoja ja poliisitoimintaa koskevia määräyksiä, jotka ovat voimassa väliaikaisesti seuraaviin suurkäräjiin (tässä tapauksessa ensi tammikuuhun), edellyttäen, etteivät ne sodin perustuslakia eikä suurkäräjien laatimia lakeja vastaan. - Ellei teollisuuslaitosten johto taipuisi pitämään tehtaita käynnissä, olisi se siihen pakotettava ja laitokset ehkä alistettava yhteiskunnalliseen johtoon.

Tämä ehdotus on luonnollisesti herättänyt ankaraa vastustusta porvarillisessa lehdistössä, joka huomauttaa, että ehdotus tietäisi selvää hallituksen taloudellista diktatuuria, ja ettei ehdotuksesta ensinkään käy selväksi, millä perusteilla tämä puunjalostusteollisuuden pakollinen toiminta tapahtuisi. Jos se tapahtuisi työnantajille mieluisien palkkatariffien mukaan, käyvät koneet kyllä ilman pakkoakin, mutta hallituksen toimenpide suuntautuisi tällöin työläisiä vastaan. Jos taas on tarkoitus noudattaa työläisten haluamaa tariffia, nousee kysymys, kuka lopulta saa maksaa viulut, kun tärkeä teollisuudenhaara pakotetaan toimimaan tappiota tuottavasti. Joutuuko tappio pankkien

korvattavaksi, vai kenen? Colbjörnsenin ehdotus ei anna tähän mitään vastausta.

+

Eilen 26 päivänä, jolloin lakon piti alkaa ryhtyi välitysmies hallituksen pyynnöstä vielä kerran koettamaan saada sovintoa aikaan. Lakon alkamispäivä päätettiin lykätä ensi kuun 9 päivään, johon mennessä välitysmies lupasi tehdä uuden sovitteleehtotuksen, mutta on se viimeinen, joten se on joko hyväksyttävä tai hylättävä.

W. Kolijoki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 8

OSASTO: C 4

ASIA: _____

Oslissa oluan lähelysten rapotti n:o 12.

Ministeri Huolijoki

24/12 1935.

INFO	0
13 52 Lat. D.	35
27/12 35	
S	CY

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1576.

Oslo Ssa 24 P:Ä joulukuuta 1935.

VIITTAUS: N

P:Ä KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa

N:o 12. Norjan sisäpolitiikkaa.

Ministeri: *W. W. W. W.*

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Oslo:ssa 24 p:nä joulukuuta 1935.

Asia: Norian sisäpolitiikkaa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
12 / 53 Tal. D. 1935		
27/12-35		
5	C4	

Nyt kun Nygaardsvoldin työvänehallitus on hallinnut 9 kuukautta, lienee syytä luoda katsaus sen toimintaan ja Norjan sisäpoliittiseen tilanteeseen yleensä.

Kaikki, oikeistoa myöten, ovat hämmästyksissään siitä rauhallisesta tavasta, jolla hallitus on tehtävänsä suorittanut. Ja onkin sanottava, että Norjan työväenpuolue on paljon muutunut hallituskauteensa. Ei ole enää näkynyt sitä demagoogista sävyä sanomalehdissä, joka ennen oli vallalla, päinvastoin: hallituksen kaikki toimenpiteet ovat saaneet ymmärtämystä osakseen. Kuningashuoneen määrärahat on myönnetty, samoin kansainliiton avustus ja Nygaardsvold on hovipäivällisillä pitänyt yhtä kauniita puheita ja esittänyt eläköönhuudon kuninkaalle kuin mikä porvarillinen pääministeri tahansa.

Pääasia mistä vastustajat hyökkäävät hallituksen kimppuun on että se ei ole kyennyt - lupauksensa mukaan "hele folket i arbeide" - poistamaan työttömyyttä. Tässäkin suhteessa on epäilemättä parantumista tapahtunut, mutta on se ilmeisesti luettava enemmän parantuneiden yleismaailmallisten konjunktuurien kuin hallituksen ansioksi. Työväenpuolue taas selittää, että

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

hyväksytyin porvarillisen budjetin puitteissa ei ole ollut mahdollista paljoakaan saada aikaan.

Saadakseen elvytetyksi teollisuutta on hallitus päättänyt perustaa teollisuuspankin. Valtio antaisi peruspääoman ja vararahaston ja takaisi kaikki pankin ottamat lainat. Pankin johtokunnan muodostaisivat 3 hallituksen valitsemaa jäsentä ja suurkäräjät valitsisivat kontrollikomitean, jossa samoin olisi 3 jäsentä.

Kysyin eilen Teollisuusliiton johtajalta Lorentz Vogtilta, mitä teollisuusliitto tulee esittämään lausunnossaan, jota hallitus on pyytänyt. Teollisuusliitto tulee hanketta puoltamaan, vaikkakin siinä on muutamia huomautuksia sääntöehdotuksen suhteen. On ollut anteeksiantamatonta, ettei yksityiseltä taholta jo aikoja sitten ole tällaista pankkia perustettu, lausui Vogt.

Yleisenä puheenaiheena poliittisissa piireissä on nykyään, saako työväenpuolue ensi vuoden vaaleissa enemmistön Suurkäräjillä, kun puuttuu vain 6 ääntä. Porvarilliset piirit tuntuvat olevan tästä kovin huolissaan. Olen lausunut käsitykseni etten usko työväenpuolueen saavan enemmistöä, sillä se on pakotettu budjettiesitykseensä ensi tammikuussa ottamaan niin suuria määrärahoja työttömyyden torjumiseen y.m., että niillä kyllä voidaan valitsijat peloittaa äänestämästä työväenpuoluetta.

M. Vuolijoki